

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунэшъо
заулэмэ зэхъоклыныгъэхэр афэшлыгъэнхэм ехылылагъ

Законодательствэу шыIэм диштэу
гъэпсыгъэным фэшI Адыгэ Республикэм
иминистрэхэм я Кабинет **унашъо ешIы:**
1. Мыщ фэдэ зэхъоклыныгъэхэр
фэшлыгъэнхэм:

1) Адыгэ Республикэм уасэхэмрэ та-
рифхэмрэ ягъэнэфэнкIэ и ГъэlorышIа-
пIэ ехылыIэгъэ Положениеу Адыгэ
Республикэм иминистрэхэм я Кабинет
2010-рэ ильэсым бэдзэогъум и 15-м
ышIыгъэ унашъоу N 133-р зытетэу «Ады-
гэ Республикэм уасэхэмрэ тарифхэмрэ
ягъэнэфэнкIэ и ГъэlorышIапIэ илофыгъо
заулэхэм яхылылагъ» зыфиlorэмкIэ аухэ-
сыгъэм (Адыгэ Республикэм изаконода-
тельствэ зэхэуыгъагъэхэр, 2010, N 7, 11)
ия III-рэ раздел ия 2-рэ подпункт:

а) абзачэу «р»-р мыщ тетэу къэтыгъэ-
нэу:

«р) Iэзэгъу уцхэу лъэш дэдэу яшыкIа-
гъэхэм ыкIи мэхъаншхо зэратыхэрэм
ахагъэхъагъэхэр къызэратIупшырэ уасэм
анахыбэ дэдэмкIи оптовэ, розничнэ
тегъахъохэу фашIыхэрэр»;

б) подпунктхэу «ш»-мрэ «щ»-мрэ хэгъэ-
хъогъэнэу, ахэр мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«ш) гурыт еджапIэхэм, профтехучи-
лищэм, гурыт специальнэ, апшъэрэ
еджапIэхэм япредприятиехэу обществен-
нэ гъэшхэным фэгъзагъэхэм ашы-
IуагъэкIырэ продукцием (товархэм)
уасэу атырагъахэрэр;

ш) кIэлэцIыкIу шыныгъохэм са-
тыушIхэм уасэу атырагъахэрэр»;

2) производственнэ-техникэ мэхъанэ

зиIэ продукциехэу, цIыфхэм жьугъэу
агъэфедэрэ товархэу ыкIи фэло-фашIэхэу
зиуасэхэр (зитарифхэр, къэралыгъо уасэ-
хэмрэ тарифхэмрэ ягъэнэфэнкIэ Адыгэ
Республикэм игъэцэкIэкIо хабзэ иупол-
номоченнэ орган ыгъэзекIохэрэм яспис-
кэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм
я Кабинет 2003-рэ ильэсым шэклогъум
и 17-м ышIыгъэ унашъоу N 327-р зы-
тетэу «Уасэхэмрэ (тарифхэмрэ) Адыгэ
Республикэм шыгъэнэфэгъэнхэм
ехылылагъ» зыфиlorэмкIэ аухэсыгъэм
(Адыгэ Республикэм изаконодательствэ
зэхэуыгъагъэхэр, 2003, N 11; 2004, N 12;
2005, N 9; 2006, N 4, 10; 2007, N 6, 9;
2009, N 12; 2010, N 11) мыщ фэдэ
зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм:

а) я 5-рэ пунктым кIуачIэ имылэжьэу
лыгитэгъэнэу;

б) я 6-рэ пунктыр мыщ тетэу къэтыгъэ-
нэу:

«б. Iэзэгъу уцхэу лъэш дэдэу яшыкIа-
гъэхэм ыкIи мэхъаншхо зэратыхэрэм
ахагъэхъагъэхэр къызэратIупшырэ уасэм
анахыбэ дэдэмкIи оптовэ, розничнэ
тегъахъохэу фашIыхэрэр».

2. Заштэрэ мафэм шегъэжьагъэу мы
унашъом, ащ ия 1-рэ пункт ия 2-рэ под-
пункт официалнэу къызыхаутырэ ма-
фэм шегъэжьагъэу кIуачIэ ялэ мэхъу.

**Адыгэ Республикэм и Премьер-
министрэу КЪУМПИЛ Мурат**
къ. Мыекъуапэ,
тыгъэгъазэм и 8, 2010-рэ ильэс
N 244

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм исоциальнэ программэу «2010-рэ ильэсымкIэ
цIыфхэм ясоциальнэ фэло-фашIэхэр зыгъэцэкIэрэ учреждениехэм
яматериальнэ-техникэ базэ гъэпытэгъэныр, ныбжьым ыкIи
сэкъатныгъэ зэрялэм ялътыгъэу пенсием кIуагъэхэу Iоф
зымышIэхэрэм социальнэ Iэпылэгъу алэкIэгъэхъэгъэныр»
зыфиlorэм зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхъыгъ

Газым пае хъарджэу ашIырэм шыщ
афигъэкъужыгъэным тегъэпсыхъагъэу
Iоф зымышIэрэ пенсионерхэм соци-
альнэ Iэпылэгъу ягъэгъотыгъэным фэшI
Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Ка-
бинет **унашъо ешIы:**

1. Адыгэ Республикэм исоциальнэ про-
граммэу «2010-рэ ильэсымкIэ цIыфхэм
ясоциальнэ фэло-фашIэхэр зыгъэцэкIэрэ
учреждениехэм яматериальнэ-техникэ базэ
гъэпытэгъэныр, ныбжьым ыкIи сэкъат-
ныгъэ зэрялэм ялътыгъэу пенсием
кIуагъэхэу Iоф зымышIэхэрэм социальнэ
Iэпылэгъу алэкIэгъэхъэгъэныр» зыфилоу
(ыужкIэ социальнэ программэр тIозэ
дгъэкIощт) Адыгэ Республикэм имини-
стрэхэм я Кабинет 2010-рэ ильэсым
жъоныгъуакIэм и 24-м ышIыгъэ унашъоу
N 94-р зытетэу «Адыгэ Республикэм исо-
циальнэ программэу «2010-рэ ильэсымкIэ
цIыфхэм ясоциальнэ фэло-фашIэхэр
зыгъэцэкIэрэ учреждениехэм яматериаль-
нэ-техникэ базэ гъэпытэгъэныр, ныбжьым
ыкIи сэкъатныгъэ зэрялэм ялътыгъэу

пенсием кIуагъэхэу Iоф зымышIэхэрэм со-
циальнэ Iэпылэгъу алэкIэгъэхъэгъэныр»
зыфиlorэмкIэ аухэсыгъэм (Адыгэ Респуб-
ликэм изаконодательствэ зэхэуыгъагъэхэр,
2010, N 5, 11) мыщ фэдэ зэхъоклыныгъэхэр
фэшлыгъэнхэм:

1) разделэу «Социальнэ программэм
къыфатIупшыщт мылькур зыфэдиным-
рэ ашкIэ къэкIуапIэхэмрэ» зыфиlorэм
ипаспорт хэт пчъагъэу «16709,7-р»
17527,4-кIэ, пчъагъэу «2146,5-р» 2964,2-кIэ
зэблэхъугъэнхэм;

2) я IV-рэ разделэу «Социальнэ програм-
мэм игъэцэкIэнкIэ къэкIуапIэхэр къэ-
гъотыгъэнхэр» зыфиlorэм хэт пчъагъэу
«16709,7-р» 17527,4-кIэ, пчъагъэу
«2146,5-р» 2964,2-кIэ зэблэхъугъэнхэм.

2. Официалнэу къызыхаутырэ мафэм
шыублагъэу мы унашъом кIуачIэ илэ
мэхъу.

**Адыгэ Республикэм и Премьер-
министрэу КЪУМПИЛ Мурат**
къ. Мыекъуапэ,
тыгъэгъазэм и 9, 2010-рэ ильэс
N 245

КIэлэегъаджэм и Ильэс екIы

**2010-рэ ильэсыр кIэлэегъаджэм и Ильэсэу Уры-
сыем шыкIуагъ. Ар кIэлэегъаджэм имэхъанэ, ащ об-
ществэм уасэу шырилэр къэлэтыгъэным фэлэжьагъ.**

КIэлэегъаджэм и Ильэс икIэуххэр ты-
гъэгъазэм и 16-м Адыгэ Республикэм
щыгъахъысыжыгъыгъэх. Ащ фэгъэхъыгъэ

егъаджэхэмкIэ анахь дэгъоу къыхахыгъэу
Мыекъопэ гимназиэу N 22-м хыса-
пымкIэ икIэлэегъаджэу Шъаукъо Аминэт.

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Ильэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фырилэу Iоф зэришIэрэм, IэпIэсэныгъэшхо
зэрэхэлым, Адыгэкъалэ иобщественнэ шыIэныгъэ чанэу зэрэхэлажьэрэм
ыкIи ыныбжь ильэс 60 зэрэхъурэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо
Совет — Хасэм и Шытху тхылъ фагъэшъошагъ **Набэкъо Мурат Мухътар**
ыкIом, муниципальнэ образованиеу «Адыгэкъалэ» иадминистрации мылькы,
чIыгу зэфышытыкIэхэмкIэ имуниципальнэ гъэlorышIапIэ ипашэ.

Ильэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фырилэу гъэсэныгъэм иIоф зэрэфэлажьэ-
рэм, IэпIэсэныгъэшхо зыхэлэ специалистхэм якъэгъэхъазырынкIэ гъэхъа-
гъэхэр зэришIыгъэхэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет —
Хасэм и Шытху тхылъ фагъэшъошагъ **Грицаенко Еленэ Владимир ып-
хъум**, ГОУ СПО-у «Адыгэ къэралыгъо университетым и Мыекъопэ къэ-
ралыгъо гуманитар-техническэ колледж» хысапымкIэ икIэлэегъаджэ.

КIэуххэр зэфахысыжыгъэх

**Роспотребнадзорым Адыгэ Респуб-
ликэмкIэ и ГъэlorышIапIэ тыгъэгъазэм
и 14-м зэхэсыгъо шыкIуагъ. Къулыкъум
мы ильэсым ышIэгъэ Iофым зэфэхъы-
сыжыгъэхэр фашIыгъэх, къыхъащт ильэ-
сым пшгъэрылэу зыфагъэуцужыгъыщт-
хэм ащыщхэр агъэнэфэгъэх.**

Зэхэсыгъор санитарнэ врач шъхъалэу
Аджыр Аслъан къызэIуихызэ, щэфак-
лохэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэр,
цIыфхэм яшыIэкIэ-псэукIэ нахышIу
шыгъэныр япшъэрылэ шъхъалэхэу зэрэ-
щыгъыр къылуагъ.

Нэужым гушыIэр лъыгъэкIотагъ Рос-
потребнадзорым уплъэкIунхэр зэхэщэ-
гъэнхэмкIэ иотдел ипашэу Лариса Скоб-
ченкэм. Ильэсым къыкIоцI къулыкъум
Iофэу ышIагъэм игъэкIотыгъэу ар къытегу-
щылагъ. РеспубликэмкIэ объект 10441-рэ
ахэм ауплъэкIугъ. Мэзэ 11-м къыкIоцI
ГъэlorышIапIэм уплъэкIун Iофтхъабзэу
1638-рэ зэрихъагъ. Ахэм ащыщых цIыф-
хэм ялэу ыкIи ятхъаурыхэ тхылъхэр зэ-
хэфыгъэнхэр, гъомылапхъэхэм, щыгъын-

хэм, косметикэм языхтэт зэгъэшIэгъэныр,
нэмыкIэхэри. 2010-рэ ильэсым хабзэр
аукъуагъэу хъугъэ-шIэгъэ 12076-рэ къы-
хагъэщыгъ, тазыр 1700-у атыралъхъагъэм
зэкIэмкIи сомэ 3370513-рэ къыкIэкIуагъ.

Зэхэхэм къышыгушылагъ АР-м гиги-
енэмрэ эпидемиологиермэкIэ и Гупчэ
иврач шъхъалэу Александр Завгороднэр.
Ащ къызэрилуагъэмкIэ, мы ильэсым
имэзэ 11 пшгэмэ, зэпахырэ узхэр 44566-мэ
къаузыгъэу агъэунэфыгъ. Джащ фэдэу
зэпахырэ узхэм ящынагъо шымылэным
пае зэрэхэрэ Iофтхъабзэхэм врач шъхъа-
Iэр къагетушылагъ.

Адыгэ Республикэм нэгырэ 442775-у
щыпсэурэм щэфэнымкIэ яфитыныгъэхэр
къэухъумэгъэныр къулыкъум ипшъэрылэ
шъхъалэу зэрэщыгъыр къыдалыгътэзэ, къы-
хъащт ильэсым агъэцэкIощт пшъэрылэ-
хэр агъэнэфэгъэх.

ИШЪЫНЭ Сусан.

*КъыкIэлъыкIоцт номерыр ты-
гъэгъазэм и 17-м къыдэкIыщт.*

НЫБЖЫЫКІЭХЭМ *Іоф адашІэ*

ЩыІэныгъэм дэу кы-
хафэхэрэм ныбжыкІэхэр
ащыуэхумэгъэнхэм пае Те-
уцожь районым ныбжыкІэ
ІофхэмкІэ иотдел къуаджэу
Нэчэрэзые дэт гурыт еджа-
плэу N 4-м тыгъэгъазэм и 6-м
Іофтхъэбзэ гъэшІэгъон щы-
зэхыщагъ. Наркотикхэм, ар-
къым, тугынешыоным гу-
мэкІыгъоу, тхыамыклагъоу
къапыкІыхэрэр къыткІэху-
хэрэ лІэужжэм нахь тэрэзэу
зэхашІэным, ащ пэуцужы-
нхэм афэшІ еджаплэм иап-
шгъэрэ классхэм арыс кІэлэ-
еджэкІо 40-р джэгукІэ шы-
кІэм тетэу зэнэкъокъугъэх.

Отделым ипашгъу Іэшъы-
нэ Налбый къызэрэхигъэ-
щыгъэмкІэ, кІэлэеджакІо-
хэм къашгъохэр къашІыгъэх,
орэдхэр къаІуагъэх, усэхэм
къаджагъэх, спектаклэ къа-
гъэлъэгъуагъ. А зэкІэри зы-
фэгъэхыгъэр зы — тиныб-
жыкІэхэм шэн-зекІокІэ дэу
къахафэхэрэр зыхагъэзы-
жынынхэр, наркотикхэм, ар-
къым, тугыным апыщагъэ
мыхъунхэр ары.

ЗэхэщакІохэм зэрагъэнэ-
фагъэу, анахь дэгъоу зыкъэ-
зыгъэлъэгъуагъэхэм щыт-
ху тхылхэр ыкІи шІу-
хьафтынхэр афагъэшъоша-

гъэх, еджаплэм магнитолэ
ратыгъ.

Мыщ фэдэу, мэхъанэшхо
зилэ Іофтхъабзэр зэхэзы-
щэгъэ ныбжыкІэ отделэу
Іэшъынэ Налбый зипашгъу
зэрэфэразэхэр къыІуагъ Нэ-
чэрэзые гурыт еджаплэм
идиректорэу Бэгъ Марыет.
Зэнэкъокъум хэлэжъэгъэ
нэбгыр пэпчэ ипсауныгъэ
изытэт ээчимыгъагъоу, щы-
Іэныгъэ гъогу тэрэз къызэ-
рэхихыщтым ищыхъэ зэрэ-
телгыр ащ хигъэунэфы-
кІыгъ.

ТХЪАРКЪОХЪО
Адам.

ИлъэсыкІэм ипэгъокІэу

Къ. Мыекъуапэ

КъэбарышІухэр

Илъэс къэс ученэ ныбжыкІэхэм янаучнэ-ушэтын ыкІи творческэ
ІофшІагъэхэр зыхэлэжъэрэ Урысые зэнэкъокъоу «Я 21-рэ лІэшІэгъум
сІлэ щыІушт» зыфилорэр зэхашгъ. Ащ икІэшакІор УФ-м и Къэралыгъо
Думэ, Президентым и ГъэІорышІаплэ, УФ-м гъэсэныгъэмрэ шІэ-
ныгъэмрэкІэ и Министерств, гъэсэныгъэмкІэ Урысыем иакадемие
ІэпыІэгъу къызфэхъухэрэ лъэпкъ системэу наукам, творчеством
ыкІи инновацием хэхъоныгъэхэр эзыгъэшІырэ «Интеграциер» ары.

Мы илъэсым зэнэкъокъум Адыгеир къыщызгъэлъэгъуагъэр
Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым шеджэрэ
студентэу Александр Родимцевыр ары. Александр зэнэкъокъоу
«Я 21-рэ лІэшІэгъум сІлэ щыІушт» зыфилорэм лауреат щыхъугъ,
тыжынын знакэу «Лъэпкъым инэпэеллэ» зыфилорэр къыратыгъ.

Зэнэкъокъум иэксперт совет анахъэу къыхигъэщыгъэхэр кІэлэ
ныбжыкІэм иусэ тхыгъэхэу «Сэ сиухътэкІэ» зэджагъэмрэ секциеу
«Литературэ творчествор» зыфилорэм чанэу зэрэхэлэжъагъэмрэ.

Мыекъопэ районыр

АгъэгъушІуагъэх

ИлъэсыкІэу къэблагъэрэм тефэу поселкэу Тульскэм щыпсэурэ
унэгъо 40-мэ яунэхэм газыр къарашалІи, къазэрафагъэблагъэр ахэм
ащыпсэухэрэм шІухьафтын шыпкъэ афэхъугъ. ИлъэситІу хъугъэ
цІыфхэр яшгъыпкъэу гъэстыныпхъэ шхъуантІэм икыэщэн ыуж
зитыгъэхэр. Газ кооперативым итхьаматэу И. Теуцожым къызэ-
риІорэмкІэ, зышІуагъэ къазыгъэкІыгъэхэу, чІыплэ зыгъэІорышІэ-
жыплэм ипашгъу П. Домашевым, ООО-у «Уютым» итхьаматэу
Н. Гышыым, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатэу
Э. ТхьакІушынэм, нэмыкІыбэм и нэу афэразэх, «тхьашгъуегъэп-
сэу» аралэ.

Бэ темышІэу джыри унэгъо 30-мэ яунэхэр газкІэ агъэфабэу ра-
гъэжъэщт.

Коцхъэблэ район

«Зорькэм» зиушъомбгъугъ

Тиреспубликэ ирайон псэуми сабий Іыгъыплэ пчъагъэу Іоф
ащызышІэрэр еджаплэм джыри чІэмыхъэгъэ кІэлэцІыкІухэм афи-
къухэрэп. Ахэм янэ-ятэхэр, ясабийхэм альпылгъэн зэрэщымыІэм
кыхъкІэу, ІофшІаплэхэм аІухъанхэу хъурэп.

Джары Натырбые къоджэ зыгъэІорышІэжыплэм мазэкІэ узэ-
кІэлэбэжымэ зы кІэлэцІыкІу куп зыщайыгъын группэ къызэрэ-
щызэІуахыгъэм ащ щыпсэухэрэр инэу зыкІыгъэгъушІуагъэхэр. Мыщ
сабий цІыкІухэр зыщыджэгъунхэ, зыщычтыенхэ, нэмыкІ фэІо-
фашІэхэри зыщызэрахъаштхэ унэхэр хэтых.

КІэлэцІыкІу Іыгъыплэу «Зорька» зыфилорэм ипашгъу С. Серовам
къызэриІорэмкІэ, тапэкІэ мы группэр зыдэщыІэ псэуалгъэм апэрэ
классым ис кІэлэцІыкІухэр шеджэщтыгъэх. Ахэр еджаплэм ээко-
щыжыыхэм ыуж, сабыеу къэхъухэрэм япчъагъэ къыщыкІи, унэ-
хэр гъушгъалгъэ, гъэтылгъыплэ ашІыжыгъагъэх.

Аужырэ илъэситІу-щым сабий пчъагъэу къэхъурэм ипчъагъэ
хахъоу ригъэжыагъ, кІэлэцІыкІу Іыгъыплэхэм фаехэр зэкІэ аштэн-
хэу амал яІэп. КІэу ахэр афэмышІыщтхэм и псэуплэ горэхэм альэ-
хъух, кыхагъэщых, сабийхэр зэрэщайыгъыщтым тырагъэпсыхъэх.

— Анахь цІыкІухэр зыщытылгъыгъэхэ группэм сабий макъэр
чІэІукІы хъужыгъэшгъэ тэгъушІо, — еІо кІэлэцІыкІу Іыгъыплэм ипашгъу.
— Унэхэр дгъэкъэбзэжыгъэх ыкІи зэІутхыжыгъэх. Сабийхэм
ящыкІэгъэ мебельхэр зэдгъэгъотынхэмкІэ район администраци-
ем ишІуагъэ къытигъэкІыгъ, ащ пае тэри, кІэлэцІыкІухэм янэ-ятэхэри
тафэраз.

(Тикорр.).

МЭЗХЭР *зыми иежъхэба?*

Урыс тхэкІошхоу, драматургэу
Антон Чеховым ытхыгъагъ: «Нэб-
гырэ пэпчэ зы чыгъ нэмыІэми ыгъэ-
тысыгъэмэ, боу дэхэ дэдэу тичІыгу
хъуныгъи!» Ащ къыпэджжыбэрэм
фэд Максим Горькэм ыкъо фит-
хыгъагъэр: «УдэкІыгъ, ау чыгъгу
бгъэтІысыгъагъэхэм ахэхъуагъ,
залэтыгъ, ины хъугъэх, лъэпсэ пы-
тэхэр яІэу чІыгум хэтых. Чыгъ къу-
тамэхэм инэу заушхугъ, пхъэшхъэ-
мышгъэхэхэр хъоуе къапыклагъ. Гъэ-
мэфэ жьоркъым пшгыгъэу, улэугъэу
ахэм къарихыплэрэ цІыфмэ шхъэ-
егъэзыплэ щагъоты, зыщагъэпсэфы,
жыы къабзэ къащэ, пхъэшхъэ-
мышгъэхэхэри аІофэ. Улэхъупхъ,
сишгъау, дэгъоу узекІуагъ, уишІу-
шІагъэ бэмэ альэІэсы, фэдэ афэхъу».

Мэзым хэт чыгъхэр цІыфхэм афэ-
дэх: зыр ныбжыкІ, адрэр жыы хъу-
гъэ, зыр пкъы лъэшкІэ пытэу чІы-
гум хэт, адрэр хыбэй, ерагъэу щыт.

Сыда цІыфым мыщ дэжыым
ышІэнэу къытефэрэр? Чыгъ сымэ-
джэхэм, чыгъ цІыкІухэм зэрэфэ-
лгъэкІэу ІэпыІэгъу аритыныр, альпыл-
лэныр, ыналэ атыригъэтыныр ащ
ипшгъэрылгъ. Ащ тетэу адэ мээекІуа
цІыфыр? ЫшІэн фаеу къытефэхэр-
рэр егъэцакІэхэ? Шыпкърэр къэ-
плон хъумэ, дунайр къэзыгъэдахэу,
шъошэ кІэрэкІэ зэкІужь къэзытэу,
цІыфым ипсауныгъэ шІогъэшхо
къыфэзыхырэ чыгъхэм зэряфэ-

шгъуашгъу ежэ цІыфхэр адзекІо-
хэрэп.

Ауштгъу зыкІаІорэм лъапсэ иІ,
ар гумэкІыгъоу щыт, псынкІэу хаб-
зэми цІыфхэми зыгорэ рапэсын
фае. Зигугъу къэсшІымэ сшІоигъор
тимэзхэр ары. Тирайон мээ цІы-
кІубэ ит, анахъэу ахэр зыдэщыІэхэр
псыхъо кІэйхэр ары. Зы гъунап-
къэм къыщегъагъэу (Псэитыку
щегъэжыагъэу Шынджые нэс) адрэ
гъунапкъэм уекІоллэфэ мэзипшІ
фэдинымэ уаІукІэщт, ахэм мээ
цІыкІухэри инхэри ахэтых. Афып-
сыплэ, Тэхъутэмыкъое, Шынджые
мээхэр иных, адрэ кІэйхэм адэтхэр
нахь цІыкІух. ГухэкІыр мээхэм зи
зэрафэмысакъыжыбэрэр ары. Мээ-
хэр зыми иежъхэба? — джаш
фэдэ упчІэ къэуц. Тимэзхэм непэ
ятеплгъэ дэи, илъэс пчъагъэ хъугъэ
санитарием ылгъэныкъокІэ зы
Іофтхъабзэ гори зырамыгъэкІо-
кІыгъэр, зэхэкІыхъэхэи, цІырау
хъугъэх, чыгъ гъугъабэр укІорэ-
игъэу ахэм ахэлэ, уахэхъаныр кыин
хъугъэ. Хэти шІоигъор ахэшІыхъэ.
Шыпкъэ, гъэстыныпхъэкІэ ахэм
янэцІыжъхэрэп, цІыфхэм газыр
агъэфедэ. Ащ емылгытыгъэу, мээ-
хэм адэлэжъэгъэн фае. Чыгъхэм
псы нэпкъхэр агъэпытэх, жьыр
аукъэбзы, чІыгур къагъэдахэ — бэ
федэу къахыбэрэ.

ХЪУШТ Шэбан.

КЪЭБАРЫКІЭХЭР

МВД-м къэеты

**Адыгэ Республикэм хэгъэгъу кІоцІ ІофхэмкІэ и Министерствэ
къызэритырэмкІэ, тыгъэгъазэм и 6-м къыщегъэжыагъэу и 12-м нэс рес-
публикэм бзэджэшІэгъи 140-рэ щызэрахъагъ. Ахэр хъункІэн
бзэджэшІагъэу 4, тыгъуагъэхэу 33-рэ, экономикэм ылгъэныкъокІэ
бзэджэшІэгъи 4, гъэпцІагъэ зыхэлэ бзэджэшІэгъи 9, нэмыкІхэри.
БлэкІыгъэ тхымафэм Адыгеим игъогухэм хъугъэ-шІэгъи 7 къатехъу-
хъагъэу гъогу-патруль къулыкъум ыгъэунэфыгъ, нэбгыри 7-мэ шъобж зэ-
фэшхъафхэр атешагъэхэ хъугъэ. Ешъуагъэу рулым кІэрысхэу водитель
72-рэ къаубытыгъ.**

Мыекъопэ ОВД-м икыу-
лыкъушІэхэм оперативнэ-
лыхъон Іофтхъабзэхэр
рагъэкІокІыхъэзэ бзэджэ-
шІагъэ зезыхъэгъэ хъуль-
фыгъэу тикъэлэ шхъаІэ
щыпсэурэр къаубытыгъ.
Оперативникхэм зэрагъэ-
унэфыгъэмкІэ, тыгъэгъазэм
и 7-м Мыекъуапэ иурам го-
рэм тетыгъэ автомобилым
илыгъэ сотовэ телефоным,
щыгъын зэфэшхъафхэр мы
бзэджашІэм ритыгъукІы-
гъэх. Анахь гъэшІэгъоныр
мы хъугъэ-шІагъэм епхы-
гъэу автотранспортыр зыем
правэухъумэкІо органхэм
зызэфимыгъэзагъэр ары.
Милицием иІофышІэхэм зэ-
хашгъэ Іофтхъабзэхэм
ащІуагъэкІэ бзэджэшІагъэр

зезыхъагъэр агъэунэфыгъ.
Джы уплгъэкІунхэр макІох.
Оперативникхэр зэрегуца-
фэхэрэмкІэ, мы хъульфы-
гъэр нэмыкІ бзэджэшІагъэ-
хэми ахэщагъ.

Джаш фэдэу Мыекъопэ
районым ит поселкэу Пер-
вомайскэм щыпсэурэ пенси-
онерым имашинэ илгыгъэ
пкъыгъохэу сомэ мин 15
фэдиз зыуасэр бзэджашІэ-
хэм ратыгъукІыгъ. Милици-
ем икыулыкъушІэхэм ащ
псынкІэу зыкъызэрафигъэ-
загъэм ишІуагъэкІэ бзэджа-
шІэхэр къаубытынхэ альэ-
кІыгъ. НэбгыритІури мы псэ-
уплэ дэдэм шыщых, илъэс
17-18 аныбж. Атыгъугъэр
зэкІэ ахэм арагъотылІэ-
жыгъы.

ШэкІогъум иаужырэ ма-
фэхэм Джэджэ районым иде-
журнэ часть илъэс 18 зы-
ныбжэ бзылгыфыгъэм зы-
кыфигъэзагъ. Ащ къызэ-
риІуагъэмкІэ, исабий пае
къэралыгъом къыритырэ
ІэпыІэгъур икыу фэдиэу
япочталгъон къыритыжы-
рэп. Милицием иІофышІэхэм
мы Іофыр зэхафызэ, письмэ-
зехъэм мы бзылгыфыгъэм
имызакъоу, пенсионер нэб-
гыри 3-мэ яахъщэ щыкІэу
аритыжыщтыгъэу агъэунэ-
фыгъ. Мы уахътэм уплгъэ-
кІунхэр макІох, законыр зы-
укъогъэ бзылгыфыгъэм уго-
ловнэ пшгъэдэкІыжэ рагъэ-
хыщтымэ зэхафы.

ТАФЭРАЗ

Адыгэ Республикэм ипашгъэу ыкІи ащ щыпсэухэу тикІалэу Ахэ-
джэго Муратэ идунай зэрихъожыгъэм фэгъэхыгъэ нэхъхэиго мафэхэм
къыдготхэу тикын къыддэзыІэгъыгъэхэм, тигухэкІ къыддэзыгошчыгъэ-
хэм тафэразэу тхыашгъуегъэпсэу ятэІожы.

ТикІалэ Германием ит сымэджэщым къытщыжынын зэхъум, Адыгэ Рес-
публикэм иятІонэрэ Президентэу Шъэумэн Хъазрэт Мэджыдэ ыкъом
цІыфыгъэу, гукІэгъоу къытихыгъэм, хьалэлэу имылыккІэ ІэпыІэгъу къы-
зэрэфэхъугъэм афэшІ, инэу тыфэразу тхыагъэпсэу етэІожы.

Мурат фэгъэхыгъэу къытІукІэгъэ тхылхэм, къекІоІагъэмэ къаІогъэ
гушыІэ дахэхэм, дыухъэ лъапІэхэм тагъэгъушхуагъ, тагъэгъушхуагъ. Къи-
нэу а мэфэ гухэкІэхэм шгъульэгъугъэм ипсэпагъэ шгъуІегъэкІэжэ.
Тхыамыклагъом шгъукуыгъэхэу, Тхъэм ынэшІу къышгъушифэу, мамыр-
ныгъэрэ рэхъатныгъэрэ шгъуиунэмэ арылгъэу шгъупсэунэу тышгъуфэІаІо.
Ахэджагомэ яунагъу.

Адыгэ Республикэм и Президентрэ Адыгэ Республикэм иминист-
рэхэм я Кабинетрэ гухэкІышхо ащыхъоу фэтхъаусыхэх Адыгэ Рес-
публикэм и Президент иІыкІоу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо
Совет — Хасэм ренэу щыІэ Шыбзыхъу Махьмуд Хьаджыбэчыр ыкъом
ышыпхъу дунаим зэрехыжыгъэм фэшІ.

Джаш фэдэ къэгъэлъэгъон Иофыгъохэм афэгъэхьыгъэ республикэ семинар Адыгэкъалэ щылагъ. Лъэпкъ культурэм и Гупчэ ичлэхьэгъум джэ адыгэ шыуашэхэр зыщыгъ ныбжьыкълэхэр пщынаом кырыгъэ-лорэ къашьохэм къащыдешлэхэзэ, Адыгеим ирайон зэфэшъхьафхэм къарыкълэрэ хьакълэхэм Адыгэ Республикэм культурэмкълэ изаслуженнэ Иофышлэу Устэкъо Нухъэ япашэу нэгущылоу апэгъокълых.

Лъэпкъ культурэм и Гупчэ идиректорэу Стлэшъу Ахьмэдэу тызылуклагъэм къэгъэлъэгъонхэу зэхачэгъагъэхэм ташегъэгъуазэ. Столым гъэкълэрэ-клагъэу тетых адыгэ лкъы 15-м ехъумэ ятамыгъэхэр: Хьатэгъухэр, Напцлэкъохэр, Хьутхэр, Лэупакълэхэр, Жанэхэр, нэмыкълэхэр.

Ащ къыгот Стлэшъу Зое зипэшэ клэлэцылкы кружокым хэтхэм ялэшлагъэхэр къызшагъэлъэгъорэ стендыр. Ахэр гъучылх псыгъом хэшылкыгъэхэу, дэнэ Иуданэр яцкълыгъэу хырахышгъэу шлыгъэ къэгъагъэх, щыгъыжыых, сэнэшхьэ къутамэх. Адыкълэ культурэм и Унэ илофышлэхэм шьом хэшылкыгъэ пкъыгъохэр къышагъэлъагъох.

Апэу хьакълэхэр къалэм культурэмкълэ игъэлорышлэлэ ипашэу Хьодэ Адамэ искусствэхэм яеджаплэ зычлэтэу къызэлуахыгъакълэм члещэх, клэлэцылкы 350-рэ зэрэщеджэрэр къафелуатэ. А еджаплэм идиректорэу Мыгу Светэ яусловиэхэр зэрэдэгъур, яклассхэр зэрэзетегъэпсыхьагъэхэр, зэрэгъу-лэтыплэхэр хьакълэхэм арегъэлъэгъу, ащ фэшл къалэм имэрэу Хьатэгъу Налбый зэрэфаразэхэр къыхегъэщы, яеджаплэ илъэс зэфэшъхьафхэм къэзыухыгъэхэу, искусствэм фэлажэхэу, республикэми Кубани ащызлэгъахэу Лъэцэр Риммэ, Дзыбэ Фатимэ, Клэныбэ Нэфсэт, Лыбызу Аслъанэ, Шэуджэн Рустам, Агъырджэ-нэкъо Саньет, нэмыкълэхэми арыгушхоу яугъу къешы.

Ащ ыуж «Зэкъошныгъэр байныгъэм нахь лъапл» зыфилорэ республикэ семинарыр зыщырекълэщыт хьакълэхэу культурэм и Унэ ифойе шагъэхьазыргъэм хьакълэхэр къырагъэблэгъэжыых. Мыщ пхъэнтлэкълэу плырыплл зыкълэрыт столиплл гъэкълэрэклэгъэхэу, гъомылэхъэ зэфэшъхьафхэмкълэ ушыгъэхэу зэрэчлэтхэм тыналэ тетэдзэ. Ахэм атет трафаретхэм атегъагъэхэм тыкъяджэ: «Кошхьэблэ район», «Шэуджэн район», «Красногвардейскэ район», «Мыекълэпэ район», «Теуцожэ район», «Тэхьутэмькълэ район», «Мыекълэуапэ», «Алыгъэкъл».

Зэкъошныгъэр гъэпытэгъэным, ижыкълэ адыгэ хьакълэщыр зыфэдагъэм, хьакълэхэр якласэхэу, агъэлъаплэу зэрапэгъокълыштыгъэм, лъэпкъ зэфэшъхьафхэм ныбджэгъуныгъэ адырлэу, ахэр агъэблагъэхэу зэрэщытыгъэм фэгъэхьыгъэ семинарыр рагъажэ. Ар дахэу, лушыгъэ хэлэу зэлэпахьэ зэрашагъэ Мирзоев Джамилэрэ Хьэдэгъэллэ Аминэтрэ. Апэу

хьакълэхэр ланэхэм аклэрагъэ-тлысхьэх, тиартистка цлэрылоу Сэмэгъу Гошнагъо иорэд хэт чэтлыбжьэр къафарагъэхьы.

— Лыгъэныгъэ зыфэтшырэ тыхьэклэ лъаплэхэр, тилофшлэгъухэр, — къыщылугъэ семинарым апэу гушылэр зэратыгъэу къалэм культурэмкълэ игъэлорышлэлэ ипэшэ Хьодэ Адамэ. — Тикълэлэ имэрэу Хьатэгъу Налбый ыцлэкли, сэ сшхьэкли сэлам лъаплэ къышъотхызэ «Шьукъеблагъ» шьотэлэ. Тигуапэ уахьтэ къыхэжыгъэкълэ та-

хьэтетхэр агъэныбджэгъух. Джары шьори зэрэшыушынэу щытыр. Мафэ къэс ялофшлэнхэр зэрэзэхашэрэ закълэ непэ къышгъуагъэлъэгъухэрэр. Арышъ, зышгъуплыхь, зэжыу-гъашлэ, шьуакълэупчлэ ялофшлэклэ».

Шьыпкъэ, хьакълэщым зыщыпплыхьэмэ бгъэшлэгъон закълэ нэплъэгъум къыридзэрэр. Джэныкълэ машлор пчэгум дахэу, хьопсагъоу щэблэ. Пхьэ къутэгъахэу ащ палъхаштри къыголэ. ланэри чыжэп. Ащи

«Зэкъошныгъэр байныгъэм нахь лъапл»

дэжэ шьукъызэрэклугагъэр. Къогъу къотымыхьажэу тилэр, къошныгъэр гъэпытэгъэным фэшл тилофшлэнхэр зэрэзэхашэрэр шьодгъэлъэгъуных.

Ащ ыуж къалэм ыныбжь илъэс 41-рэ зэрэхьурэм, ихъошныгъэхэр зыфэдэхэм къатегушылагъ.

— Мы аужырэ илъэсхэм къалэм завод шагъэпсыгъ, — ылуагъ Адамэ. — Ащ ипашэхэм къалэм фэтэр 40 хьурэ унэ, Хьалъэкълэуае лэаплэ шашыгъэх. Джыри фэтэр 40 хьурэ унэр шлэхэу аухышт. Сымэдджэщым корпусышхо къыпашыхьэ, ятлонэрэ еджэпакълэми къалэр къыгъэкълэрэклэгъ. Тигъунэгъухэу Краснодари Псыфаби тэгъэблагъэх, тызэлэкълэ, тимэфэкълэхэр зэдыхэтэгъэунэфыкълых, нэмыкълэхэмкълэ тызэ-делэжы.

Бэшкэкълэ Къэралхъан, Адыгэ Республикэм Лъэпкъ культурэмкълэ и Гупчэ иотдел ипаш: «Непэ мыщ къедгъэблэгъагъэх районхэм яклубхэм яметодистхэмрэ яхудожественнэ пащэхэмрэ. Тызыфаер зэкъошныгъэр байныгъэм нахь лъаплэу зэрэщытыгъэм фэгъэхьыгъэ Иофшлэбзэхэу мыхэм зэхашэхэрэр шьодгъэлъэгъуныхэу, ялофшлэклэ зэжыгъэшлэнэу, шьукълэжымымэ шьори къызфэжыгъэфедэнхэу ары. Ягъунэгъу урыс районхэм блэгъэныгъэ адырлэ, ахэм ялэшъ-

шлыгъэх, къэгъагъэхэр аратыгъэх. Къэндзал бзылфыгъэу Юлия Габдурафиковам шыкълэ-пщынэм «Ислэмыер» къафыригъэлугагъ.

Адыгэкълалэ унэгъо 30 фэдиз лъэпкъ зэфэшъхьафхэр къызэрэшагъэхэу щэпсэх. Ахэм ащышых дагыстан пшъашъэу Озым Эрзирэ афган клалэу Озым Саидэрэ ыкълэ ермэл пшъашъэу

Джарышан Анушкэрэ афганцэу Рахимов Фаридунрэ яунэгъо зэгурыложхэр. Ахэри яхьэклэ лъаплэхэу апэгъокълыхи къырагъэблэгъагъэх, лэнэ шыгъэхэм апагъэтлысхьагъэх, адыгэ унагъохэм блэгъэныгъэу, ныбджэгъуныгъэу адызэрахьэрэр къарагъэлотагъ, шлухьафтынхэри афашлыгъэх, ежхэми ялэпкъ гъомылапхьэхэу къыздагъыгъэхэр хьакълэщым къышыхьагъэх, хьакълэхэри хагъэлагъэх. Нэужым Анушкэ пчэгум къыхы, дэхэ дэдэу ермэл оредыр хьакълэщым къышылугагъ.

Икълэухым куначествэм фэгъэхьыгъэу агъэхьазыргъэхэри къагъэлъэгъуагъэх. Ижыкълэ къышгъэжыагъэу адыгэхэм лъэпкъ зэфэшъхьафхэм блэгъэныгъэ адырлэщытыгъ, акъош шьыпкъэ фэдэу афыштыгъэх. Ащ фэшыхьат Краснодар щыпсэурэ полковникэу Петр Киркинэу (ишхьэгъусэу Инги игъусагъ) хьакълэщым къырагъэблэгъагъэм къылотагъэр: «1943-рэ илъэсым ветеринар техникумыр къэсыухыгъэу, илъэс 17 нахь сымыныбжьэу заом сашагъ. Командир сфэхьугъагъэр Хьалъэкълэуае щыщэу, капитанэу Лыхъэсэ Махьмуд, ротэм икомандыргъ. Сыкъызклыхыгъэри къэшлэгъуаеу икълэухьумаглоу сигъэнэфагъ. Илъэситло сыготыгъ, къэсыухьумагъ, лъэшэуи къа-

ули зэуаплэм ерагъэу къысхьыжыгъагъ, бэрэ пылтыгъэхэми агъэхьужыгъагъ. Заор зауыхьы тызэшлэклэдыгъэп, ренэу тызэлъыкълугагъ, сятэм фэдэу силагъ, ныбджэгъу сфэхьужыгъагъ. Янэ «а сиклал» ыло-зэ къысаджэщытыгъ. Илъэс 20 хьугъэ Махьмудэ зышымылэжыыр, ауми къошныгъэ-блэгъэныгъэу дысилагъэр лъысэгъэклугатэ, Теклоныгъэм и Мафэ къызысыкълэ чылэм сыкъэкълэ, ишагу сыдэхьэ, ыкъошхэм салокълэ, икълэ секълуаллэ».

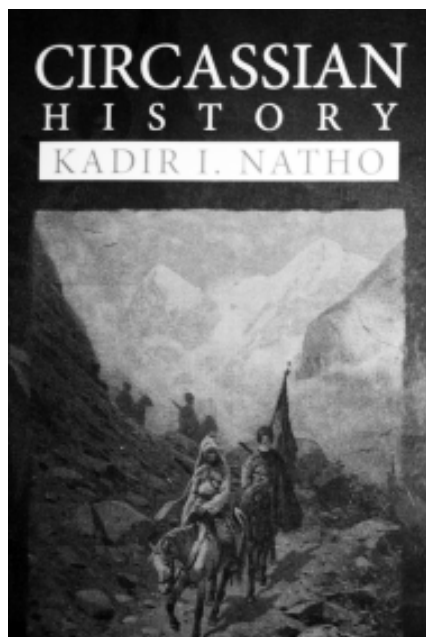
Адыгэ Республикэм ыкли Кубань культурэмкълэ изаслуженнэ Иофышлэу Клыргъ Юрэ зэо лъэхъаным аусыгъэ оредхэр пщынэр ылыгъэу дежыухэзэ къафилугагъ. Хьалъэкълэуае щыщэу, Иофшлэным иветеранэу Лыхъэсэ Аскэр адыгэхэм зэкъошныгъэр агъэлъаплэу, лъэпкъ зэфэшъхьафхэм ныбджэгъуныгъэ-блэгъэныгъэ адырлэныр, хьакълэхэр якласэу, агъашлоу зэрэщытыгъэр, бзылфыгъэхэм шхьэклафэ зэрафашыштыгъэр непэрэ хьакълэщым къызэрэшагъэлъэгъуагъэр, ар тиныбжьыкълэхэм зэрагъэлъэгъуагъэр зэригуагъэр къылуагъ.

Нэужым пчэым къытеохэщы унэм къехьэх, хьакълэщым исхэм сэлам къарахы адыгэ шыуашэхэр зыщыгъ клэлаклэхэу Абыдэ Артуррэ Тхьагъэпсэу Байзэтрэ, Джэныкълэ машлор къыплэут ланэм клэрысхэу шыкълэпщынэр агъэжыынчызэ абдзахэхэм яорэд къызэдэлэ. Етланэ бжэым щэу итыр зэлэпахьэзэ зэдырашъу, клакохэмкълэ, къамэхэмкълэ зэхьожыхь, тхьэлъанэ зэдашы егъашлэми зэблэгъэнхэу, зэкъошым фэдэу зэфыштыгъэхэу, гушлуагъэр зэдэлэтынэу, къыныгъэр зэдагошынэу.

Удж къашьор пщынэм къырегъало, хьакълэхэри бысымхэри зэрэлыгъэхэу пчэгум къехьэх, оредыр къызэдэлэзэ къэшъох. Онджэкъ машлор егъашлэми мыкълосэным фэшл зэкълэми пхьэр палъхьэ. «У адыгов обычай такой» зыфилорэ оредыр зэкълэми къызэдэлэзэ «Зэкъошныгъэр байныгъэм нахь лъапл» зыфилорэ республикэ семинарыр зэфашыжыкълэ.

НЭХЭЕ Рэмзан.

Сурэтхэр зэхыхьэм къыштырахыгъэх.

АМЕРИКЭМ ИЧЕРКЕС ДУНАЙ

*Мы зэIукIэгъур ошIэ-дэмышIэу
зэрэщытыгъэр ары гъуми нахъ
кызыкIинагъэр. Гъэзетэу «Шапсугия»
зыфиIорэм икорреспондентэу Ныбэ Андзор Амман
зыщыIукагъэр цIыф гъэшIэгъон дэд. Ар къалэу Нью-
Джерси Адыгэ Хасэ цызэхъыцэгъэ тхакIоу, дра-
матургъу, тхылъыкIэу «Черкес тарихъ»
зыфиIорэр зыкIэлэмпын кычIэкIыгъэ
Натхъо Къадыр ары.*

— Амман пэмычыжъэу «Нибэ» ыцIэу Iуашъхъэ зэрэщыIэр ошIа? — еIо Къадыр.

Сэмэркъэу дахэ хэлъэу кычIэкIыгъэ Къадыр. ГушыIухыгъэ зауI ныIэп тищыкIэгъагъэр бэшIагъэу тызэрэшIэу, тызэчыIпIэгъоу кытIышъуным, зэпIэблагъэ тыхъуным пач. ШыпкIэр пIощтмэ, ныбжымкIэ тызэрэзтекIырэр кыдэпIыгъэмэ, Къадыр илъэс зыIуIуIэ ыныбжэ 85-рэ къушт, арэушты нэбгыриIоу егъашIэм зэрэмьлэгъу-гъэхэр псынIкIэу зэпIэблагъэ ху-хуэ бэрэ кыхэкIырэп. Ау Къадыр цIыф гъэсэгъэшхоу зэрэщытым емылIытыгъэу, зигъэи-ныныр, зигъэпэгъныр ишэнэп, удэгущыIэнкIэ IэшIэх, цIыф кызырэкIу. Мафэ къэс тызэу-кIэщтыгъэш, мыщ иIушыгъэ, ыгу ибайныгъэ, творческэ кIо-чIэшхоу иIэр сымьгъэшIэгъон слъэкIыштыгъэп.

Ишъхъэгъусэ Суади лъэныкIо псэумкIи ащ дештэ, илъэс пчъагъэм IэпыIэгъушIоу, акъылэгъоу, цыхъэшIэгъоу Къадыр ар кIыгъу, ишъIэныгъэ гъогу дытет.

Нэужым нафэ кызырэхъу-гъэмкIэ, Иорданием икIэлэ шъхъаIэ километр 30-кIэ пэчы-жэ Iуашъхъэм «Небо» ыцI. КызырэлэгъагъэрэмкIэ, джуртхэр илъэс 40-рэ шъоф нэкIым кышцэщыIэкIыгъэхэ Моисей а Iуашъхъэм тетэу псыхъоу Иордан зельэгъу, мыхэм якъэралыгъо ащ инэкпкъэм къащегъэ-щтэу кыIоIагъэ. Сэ слъэкъуа-цIэрэ а чыIпIэм ыцIэрэ лъэшэу зэпэчыжъх. Ау Къадыр кыIуа-гъэм лъапсэу иIэр мыщ шы-псэурэ черкесхэм а къушъхъэм ыцIэ «Нибэ» аIозэ кызырэлорэр ары...

Хъугъэ-шIагъэхэмкIэ шыIэ-ныгъэ баеу Къадыр кыгъэшIа-гъэм лъэныкIо зэфэшъхъафхэм-кIэ италант кышцылэгъуагъэ. Ар зэIуашIэрэ тхакIу, тарихълэж, литературовед, общественнэ IофышIэшху, зэхэщэкIо IэпIас. Америкэм ис адыгэхэм ащ лъы-тэныгъэшхо фашIы, сьд фэдэрэ IофкIи яупчIэжъгъу, япашэу алыгъэ. Америкэм изакъоп, Търкуеми, Сирием, Иорданием Натхъо Къадыр дэгъоу ашашIэ, ичIыгужъэу Кавказми ар бэрэ къэкIо, шIэ. Ыныбжэ емылIы-тыгъэу Къадыр бэ кыкIухъэрэр, илъэпкъэгъухэм аIокIэ, культур-нэ акцие зэфэшъхъафхэр зэхэ-щэх, кIэкIэу къэпIон хъумэ, ишъIэныгъэ бай. Мы лIым Амман сызэрэщыIукагъэр сэркIэ насыпгъэу сэлъытэ.

Ащ ыгу Хъатрамтыку щыI

Сыстудентэу Къадыр итхылъ-хэм ашышэу «Отчужденные»

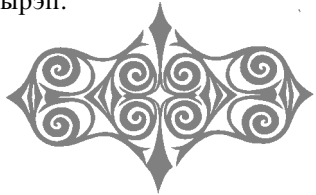
зыфиIоу апэу сызэдэжгъагъэр 1990-рэ илъэсхэм Мыекъуапэ кышцыдэкIыгъагъэ. Ар ныбжы-кIитIу — Николасрэ Надюшэрэ — яшIульэгъу, ахэр зэрехъылIэ-гъэгъэ кыныгъэхэм афэгъэхъы-гъагъэ. А романыр лъэшэу сыгу рыхъыгъагъэ, ары ащ фэгъэхъы-гъэу гъэзетым стхынэу зыкIэ-хъугъагъэри. «Шапсугия» зыфи-Iорэ гъэзетым снапэрэ тхыгъэу кыхъэгъагъэр ары зэхъылIэгъа-гъэр. Джащ кышцегъэжъагъэу Натхъо Къадыр фэгъэхъыгъэу згъотырэр зэкIэ сыгугоеу сыу-благъэ. Джы Интернетым ишIуа-гъэкIэ ар кыныжъэп, ау илъэс 15-кIэ узэкIэлэбжэмэ, сьд фэдэрэ къэбари зэгъэгъотыгъошIу хъуштыгъэп. Мы зигугъу къэс-шырэ зэIуIуIэгъуым илъэхъани ежъ Къадыр кысфиIотагъэр макIэп.

Натхъо Къадыр ылъапсэ кы-зыщегъэжэр Анапэ иIэгъо-блэ-гъу шысыштыгъэ адыгэ къуа-джэу Хъатрамтыку ары. БлэкIы-гъэ лIэшIэгъуым иублэгъухэм адэжъ а чыIпIэм шыпсэушты-гъэхэр Адыгеим кызагъэко-щыжъхэм, адыгэ чылэр зыдэ-щысыгъэм поселкэу «Суворово-Черкесский» зыфалорэр къитэ-джагъэ.

Натхъо Исхъакърэ Гошмафэрэ къафэхъугъэ сабий 11-м Къадыр ашыштыгъэ. ЯтIонэрэ дунэе заом илъэхъан ар Европэм ифагъэ, 1948-рэ илъэсым Иорданием шыпсэуштыгъэу кIуагъэ, дэгъоуи ше-джагъэ. 1956-рэ илъэсым Нью-Йорк зигъэзжыгъэ, литератур-рэм пылIыгъэ, журналэу «Чер-кес жъуагъу» зыфиIорэр кыди-гъэкIыштыгъэ.

Америкэм ис адыгэхэу мини 10 фэдиз хъуштыгъэхэр зэIы-гъэлэсынхэу, зэхичэнхэу апэу фе-жъагъэр Къадыр ары. А илъэс-хэр ары Нью-Джерси кызы-дэтэджагъэхэр Черкес шIушIэ хасэр зычIэтыгъэ унэри, мэщы-тэу быслъымэнхэр зышызэу-кIэщтыгъэхэри. Къадыр гъот иIэу псэуштыгъэти, мыхэм афэ-дэ Iоф зэфэшъхъафыбэ зэшIу-хын, студентхэм, гъот макIэ зи-Iэ унагъохэм аделэн ылъэкIы-штыгъэ.

— ГухэкI нахъ мышIэми, — тизэдэгущыIэгъухэм ашыщ горэм кыIуагъэ Къадыр, — амалэу тилэм шыщэу дгъэфедэрэр мэкIэ дэд. Гъэхъэгъэххо горэ-хэр зышIынхэ зылъэкIыгъэхэм талпылIэзэ, такIырыплIызэ, интеллигент, бизнесмен, творче-скэ IофышIэ купышхохэр тIэ-кIэкIых, яфэшшошэ уасэ афэт-шIырэп.

Лъэпкъым итарихъ еплъыкIэу фыриIэр

Америкэм шыпсэурэ черкес диаспорэм итарихъ Къадыр дэгъоу зэригъэшIагъэ, ащ фэгъэхъы-гъэу бэ кыхиутыгъэри. Арэу-щтэу тIэкIу-тIэкIоу угъоигъэ хъу-гъэ тхыгъэхэр дэхъагъэх Къа-дыр бэмышIэу Нью-Йорк кы-шыдигъэкIыгъэ тхылъэу «Чер-кес тарихъ» зыфиIорэм. Индъы-лызыбзэкIэ ар тхыгъэ, урысы-бзэкIи, тыркубзэкIи, арапыбзэ-кIи зэрадзэкIыжыгъах.

Иорданием цызэхъэгъэ Чер-кес шIушIэ обществэр зычIэт унэм шытыIэгъэ зэIуIуIэгъухэм ашыщ горэм Къадыр а тхылъэу джыри типограф краскамэр зы-пурэр кышцыситыгъэ. Ащ авто-рым илъэсипшIым ехъурэ Iоф дишIагъэ. Тхылъым нэIуасэ ежъ-ежырэу сыфишIы зэхъум, ащ ар зэригъэлъапIэрэр, кыныбэ зэ-рэпильгъагъэр кыхъэшэу фэса-кыпэзэ тхъапэхэр зэпыригъазэ-щтыгъэх. Сэ кызыррэсшIошIы-рэмкIэ, адыгэ лъэпкъым гъогуо кыкIуIэгъэм икIэтын, икIэлотэн закъоп Къадыр зыпылIыгъэр, ащ пшъэрлыгъэу зыфишIыжы-гъагъэр цIыф цивилизациям мы лъэпкъым ишIыхъагъэр, ар зэ-рэпильгъэкIотагъэр къэгъэлэгъо-гъэныр ары. Адыгъу тыди шы-псэушхэрэм анахъ цIыф Iушэу, гъэхъэгъэшIухэр зышIыгъэу къахэкIыгъэхэм, ежъ ышъхъэкIэ зыIуIуIэгъэхэм афэгъэхъыгъэ тхыгъэ гъэшIэгъонхэу лъэпкъым итарихъкIэ мэхъанэшхо зилэхэр ащ дэтых.

Нью-Йорк — Шапсыгъэ

КъокIыпIэ Благъэм сыIон-кIэ тхъамафэ нахъ имыIэгъэу США-м кыкIыгъэ тильэпкъэгъу-хэр купышхо хъухэу Шъачэ къэ-кIоIагъэх, ялэпкъ чIыгужъ тхъамэфиIум къаплъыхъагъэ. ШэхэкIэй чэщ-зымафэ фэдиз-рэ шыIагъэх, ахэр Хъушт Заур ихъакIэш рагъэблэгъэгъагъэх, ары нахъ благъэуи нэIуасэ та-фэхъун зышцылъэкIыгъэри.

Купым хэтыгъэхэр зэкIэ Нью-Джерси шпэсэух. Ахэр бизнес-меных, Адыгэ хасэхэм ахэтых, студентых, кIэлэеджакIох. Пшы-хъожэ Аллен ыкIуитIу кызы-дицагъэ ятэжъхэм ячIыгу ари-гъэлэгъуным фэшI. КIалэхэм адыгабзэ ашIэрэп, ау хасэм иан-самблэ кышцэшхо, Кавказ къэ-кIоным яшъыпкъэу зыфагъэхъа-зырыгъэ. Пшыхъожыр бизнес-мен, Нью-Йорк фирмэ шыриI.

Ащ ичIыпIэгъоу Хъадж Шан ме-дицинэ клиникэ Нью-Йорк шы-риI. Ахэм бэ къалотагъэр тильэ-пкъэгъухэр мы къэралыгъом зэ-рэшыпсэушхэрэм фэгъэхъыгъэу, кызыкIэупчIагъэхэри макIэп, зэкIэ ашIогъэшIэгъоныгъэ.

Зэшъхъэгъусэхэу СтIашъу Уалидрэ Екьутэки Заремэрэ бэ гъэшIэгъонэу кытIафалотагъэр. Уалид Сирием шыщ, илъэс 20-м къехъугъэу Нью-Йорк шэ-псэу, инженерэу унэе клиникэ горэм шэлажэ, ишъхъэгъусэ Мыекъуапэ шыщ, врач-уролог. Ахэр Америкэм нэIуасэ шызэ-фэхъугъэх, джы зэшъхъэгъусэ-хэм илъэс 12 зыныбжэ Орзэ-мэс зэдапIу. КIэлэцIыкIур дэгъоу адыгабзэкIэ мэгущыIэ, дахэу къэшхо, илъэпкъ итарихъ зэре-гъашIэ.

— Кавказым бэрэ тыкъэ-кIо, — еIо Заремэ. — Адыгеим сэ силахъылхэр исых, Орзэмэси мыщ ренэу къаIо шIоигъу. Ау Шапсыгъэ джырэ нэс зэдгъэлэ-гъунэу хъугъэп. Мы чIыпIэхэм ядэхъагъэ гъунэнч, тыгу шышIэ-рэр гушыIэ къодыхэмкIэ къэIо-гъуай.

Шъачэ шагъэкIогъэ мафэхэр ныбжыкIэхэми ашыгъупшэщт-хэп.

— Мыщ фэдэ зэIуIуIэгъухэр тищыкIагъэх, — еIо СтIашъу Уалид. — Тятэжъхэр зышыпсэ-уштыгъэхэ чIыгужыр зэрэтлэгъу-штыгъэр арэп, лIэужхэр нахъ зэпIэблагъэ хъунхэм пай ары. Ныбжэ зэфэшъхъафхэр яIэх мы купым хэтхэм, ау ар зэхатшIэ-рэр, тызэрыгушыIэрэ Iофыгъо-хэр тшIогъэшIэгъоных.

— Нью-Джерси шыпсэурэ адыгэхэм зэхатшIэгъэ Адыгэ Ха-сэм ипчыкIэгъэхъэ горэм Уали-дэ нэIуасэ сыщыфэхъугъагъэ, — къеIуатэ Заремэ. — А пчыхъэм адыгэ ансамблэ горэм ащ кон-церт кышцитынэу шытыгъэ...

ЗэIуашIэрэ Шапсыгъэ

Мыщ фэдиз илъэс пчъагъэм Заремэрэ Уалидрэ ныбдэжъу-шIоу яI IэкIыным шыIэ тильэп-къэгъухэм зэIуашIэрэ, лъытэ-ныгъэшхо зыфашIырэ Шапсыгъэ Ридуан. Ар врач-уролог, меди-цинэм чыIпIэ гъэнэфагъэ шызы-убытырэ специалист, урологхэм я Дунэе Ассоциацияе пэщэныгъэ дызэрехъэ. Шапсыгъэм Амери-кэм унэе клиникэхэр шыриIэх, шIэныгъэлэжэ сообществэм дэгъоу шашIэ.

Амман сышыIэу Натхъо Къа-

дыр итхылъ нэIуасэ зыфэшIы-зэ, Ридуан фэгъэхъыгъэ очеркэу ащ дэтым седжагъэ (инджылы-зыбзэу еджапIэм шызэзгъэшIа-гъэм амалэу кыситырэмкIэ) ыкIи а лIым фэгъэхъыгъэ гъэ-шIэгъоныбэ сшIагъэ.

Сирием кышцыхъугъэ Ридуан Натхъо лIакъом шыщ. Ащ гъэсэ-ныгъэ дэгъу иI, наукам ишъып-къэу пылэ, США-м иуниверси-тет пчъагъэмэ ученэ степеныхэр кыфагъэшхошагъэх, тхылъыбэ кыдыгъэкIыгъэ. Ащ фэдиз зы-пшэ ифэрэ лIым етIани уахътэ къегъоты Нью-Джерси и Адыгэ Хасэ зэхичэрэ Iофтхъабзэхэм ахэлэжъэнэу. ИлъэсипшI фэдиз-кIэ узэкIэлэбжэмэ, Ридуан ежъ ифонд зэхичагъэу анахъ сту-дент чанхэм, сэнаушыгъэ зы-хэлэхэм — грантхэр, адыгэ сту-дентхэм стипендиe ареты.

— Нью-Джерси и Адыгэ Хасэ ипрезидентэу Натхъо Къадыр мыщ шыпсэурэ адыгэхэу анахъ лъытэныгъэ зыфашIыхэрэр зэфэшхэу, зэIыгъэлэсынхэ ылъэ-кIыгъэ, — къеIуатэ Екьутэки За-ремэ. — Ащ ишIуагъэкIэ чер-кес общинэр Америкэм псын-кIэу шызэлъашIагъэ. Тэри ащ лъэшэу тырэгущхо, кытIафашIа-гъэм ифэшхошэ уасэ етыгъуай.

Натхъо Къадыр «ипаркер»

Ансамблэу «Нэфым» Амман концерт кызышцетым ыуж Къа-дыр зэкIэ ыдэжэ ригъэблагъэ шIоигъоу лъэшэу гуIагъэ, ау графикэу коллективым иIэм ащ фэдэ амал къаритыштыгъэп. Арэу шытми, Къадыррэ Суадэрэ Инэм икIыгъэ кIэлэцIыкIухэр агу зэ-рэрихыгъэхэм, шIу зэралэгъу-гъэхэм ишыхъатэу ахъщэ шIу-хъафтын нэбгырэ пэпчэ къыра-тыгъэ...

... Итхылъэу «Черкес тарихъ» зыфиIорэм кысфытыритхи, ежъ ыIыгыгъэ, зэрытхэгъэ «парке-рыр» кысфиштыгъэ. АщкIэ Къа-дыр ытхыгъэ «Мэдээр», 2009-рэ илъэсым Лъэпкъ театрам ащ те-хыгъэу адыгабзэкIэ спектаклэ шагъэуцугъэ, цIыфхэми лъэшэу агу рыхыгъэ.

— Мыр о кыпшъхъапэщт, — кысфилуагъэ Къадыр, — шIу нэ-мыкI кыпфихыштытэп, анахъ шъхъаIэр икIэлэмпынэ зэрэча-ныр ары.

НЫБЭ Андзор.

Шъачэ — Амман — Шъачэ.
Сурэтым итхэр: Натхъо Къа-дыррэ Суадэрэ.

Ветераным ехылаагъ

СЫКЪЫЗТЕГУШЫ сшлоигъор Хэгъэгу зеошхом хэлэжьагъ ветеранху непэ кытхэтхэм ашыщэп ыкIи ахэм япкыгъо-лэгъоп. Зигугъу къэсшыщтыр Урысыем иофицер ветерану, полковнику Къоджэ Аслъан. Непэ ар Адыгем икълэ шъхалэ щэпсэу, республикэ военкоматым идзэ комиссар илэпылэгъоу Иоф ешIэ. Тапэрэ илъэсхэм ар ветеранхэм я Адыгэ республикэ совет итхьаматэ игуадзэу шытыгъ.

Ветеранхэм яреспубликэ совет Iумытыжым, Иофэу ежыгъэцакIэрэм епхыгъэу тисовет бэрэ кычIэхъэ, ветеран Иофыгъо зэфэшъхьафхэм язэшIохынкIэ инэу ишIуагъэ къегъакIо. Советым ипрезидиум изэхэсыгъохэм ахэлэжьэ, Иофыгъоху гъэцэкIэгъэн фаехэмкIэ Iэпылэгъу къафэхъу. КышчыгушчыIэуи кыхэкIы. Анахь Иофыгъо шъхалэу ветеран советым непэ иIэр республикэм шыпсэурэ ветеранху 1941 — 1945-рэ илъэсхэм фронт зэфэшъхьафхэм аIутыгъэхэм якIухъэ-кIыхъэхэр игъэкъугъэнхэр ары. Ахэр Аслъан шыгъупшэхэрэп.

Тичылэу Къэбыхьаблэ дэс нахьыжхэм дэгъоу къашIэжы Аслъан ятэу Аюбэ заом ыпэкIэ къуаджэм шыцэхэщэгъэгъэ колхозу Шэуджэным ыцIэ зыхьыщтыгъэм бухгалтер шъхалэу зэрэщылажьэщтыгъэр. Зэо ужым колхозу Пшыжъхьаблэ дэтыгъэми илъэсыбэрэ а IэнэтIэ дэдэр щигъэцэкIагъ.

Аслъан 1965-рэ илъэсым Мыекъопэ гурыт еджапIэу N 10-р кызысухым ышнахьыжъу Руслъан фэдэу летчик хъунэу фэагъ. Нахьыжым апшъэрэ авиационнэ училищэу Ейскэ дэтыр 1966-рэ илъэсым кыуыгъ. Нэужым ащ пидзэжы дзэ авиацие команднэ училищэу Гагариным ыцIэ зыхьырэр (къ. Москва) кыуыи, истребитель-бомбардировочнэ авиацие апэрэ класс зилэ летчикэу къулыкъур щихьыгъ. ПолковникыцIэр кыфашыгъ. Ливием иошбогу къэзыухьумагъэхэм ащыщыгъ. Ау ащ игъашIэ уухыгъ. Аслъан ыш фэдэу ошбогу къулыкъур ыгу рихьыщтыгъэми, быбынэу инасып кыхьыгъэп. Сыдым ыпкъ кыкIыми, чIэхьагъ ыкIи кыуыгъ команднэ артиллерийскэ училищэу къалэу Тбилиси дэтыр.

Загъорэ Аслъан сеупчIы «улетчикиныр ара, хьауми уартиллеристыныр ара нахь дэгъур?» сэлэш. «Тури дэгъу, ау топыр нахь сыгу рехьыти, ащ зыфэзгъэзагъ», — еIо. Самолетхэр зыщэмIэхэми, ижыкIэ топхэр шылагъэх. Непи пым утын пхьашэ ехыгъэнымкIэ артиллерийер нахь Iэрыфэгъу. Дзэ къулыкъушIэхэм аIоба топыр заом итхъу. Топыр лъэсыдзэхэм зэрягъусэм имызакъоу, танкыми, самолетыми, къухьэми, нэмыкIэхэми арыт чIылъэм зэрэгъетым фэшъхьафэу. Арышъ, ар ижырэ Iэшэ пхъэшагъ, джы шыIэхэр нахь пхъэшэжыых.

Дзэ училищыр дэгъу дэдэкIэ къэзыухыгъэ офицер ныбжьы-

кIэр къулыкъу щипшэнэу агъэ-кIуагъ къалэу Грознэм. Агъэ-нэфагъ ар мотошхончэо дивизием епхыгъэ еджэпIэ взводом икомандирэу. КIэлакIэм ыгу етыгъэу къулыкъур ехыи, ыгъасэхэрэми шIу къалъэгъу. Аузэ изекIуакIэрэ дзэ ИофхэмкIэ илэпIэсэныгъэрэ пащэхэм кыдалгытэхэи, иIэнатIэкIэ нахь дагъэкIоагъ. Артиллерийскэ дивизионным ипащэу агъэнэфагъ. Ари Иоф цыкIу-шъоклоу шытэп, нэбгырэ пэпчъ уналэ тебгъэкIынэу амал иIэп. Зэфагъэмрэ шыпкыагъэмрэ зэдэпIыгъэху КIэлакIэхэр зепшэнхэ фае. Ахэм мыпшъыжъэу зэрапылтым пае зылэ илхэр кыфэразэхэу, ыгъасэхэрэми шIу къалъэгъоу къулыкъур лъегъэкIуатэ. Ауштэу дзэ къулыкъур ыхьыгъэ, офицер ныбжьыкIэм гухэлэ ышыгъэ исэнэхъатрэ ишIэныгъэхэмрэ ахигъэхъонэу. А гухэлтыр Аслъан кыдэхъугъ. МакIо къэлэ-шхоу Ленинград дэт дзэ артиллерийскэ академиеу М. И. Ка-

ТОПЫР иIашэу къулыкъур ЫХЬЫГЪ

лининым ыцIэ зыхьырэм икоманднэ факультет щеджэнэу. Ар кызысухым СССР-м идзэ округ зэфэшъхьафхэм ащылаагъ, ары пэпчъ топ Иофхэм япхыгъэу къулыкъур ыхьыгъ. Полкым ипащэ ар зашIым зылэ илхэр кIэгъоужыгъэхэп. Ащ хэт дзэкIолI кызызрыкIохэмрэ офицер пащэхэмрэ боевой ыкIи политическэ плуныгъэ Иофэу адызэрахъэхэрэм ягъэцэкIэни ишыпкыэу пылгыгъ. Анахь пшъэрыл шъхалэу зыфильгъужыщтыгъэр дзэкIолIым илэпIэсэныгъэ зэрэхигъэхьыщтыр ыкIи ащ ыгу кызызрэдищэештыр ары.

Илъэс заулэ тешIагъэу адыгэ КIалэр ракетыдзэ корпусым пащэ фашыгъ. Ау а IэнэтIэ иным Аслъан кышчыуцугъэп, нахь дагъэкIоагъ. Ащ ыпшъэ ралъхьагъ ракет ыкIи артиллерие часть инхэу общевойсковой дзэм хэтхэм якомандующынэу. А IэнэтIэ иныр зифэшъуашэр генералын фае, ау ежы зэрэполковникзэ а заулэр зэришагъ. ГенералыцIэ кыфамышыгъэми, дзэ ИофхэмкIэ илэпIэсэныгъэ зыфэдэр зылэ илхэм къаригъэлэгъугъ. А IэнатIэр илъэс бэклаерэ ылыгъыгъэу ежы илъэIуKIэ дзэ къулыкъум кыхэкIыжыгъ.

Аслъанрэ сэррэ зы кабинет тызэдисэу Иоф зэдэтшIагъ ветеранхэм яреспубликэ совет илъэсрэ зыщэлажэм. А уахътэм кыкIолI гу зылъыстагъэр такыкъ горэми хьаулыеу зэрэщымысыгъэр ары. Ренэу зыгорэ ытхэу, телефонкIэ ветеран Иофхэм арыгушчыIэу, план горэхэр зэхигъэуцохэу еплъэгъулэнуу шытыгъ. Пчэдыжъ го-

рэм къэгужъуагъэу кыхэкIыгъэп, ИофшIэгъу уахътэр къэмысызэ кабинетым чIэкIыжыгъэу слъэгъугъэп. «Джары тэ тызэрагъэсагъэр», — ылэзэ, нэгущIо зэпытэу тиколлектив хэтыгъ. ЗыIокIыжым лъэшэу тыгу къеогъагъ. Арэуштэу хуэгъэми, ыпшъэкIэ кызызрэщытIуагъэу, ветеранхэм я Адыгэ республикэ совет кычIэхьыгъэу е телефонкIэ кытемыоу тхьамафэ кыхэкIырэп. МэфэKI мафэхэм, е гущыIэм пае, мемориал саугъэтхэм адэжъ шыцэлукIэрэ ветеранху заом хэтыгъэхэм, дзэ къулыкъум кыхэкIыжыгъэу оставник офицерху дзэ шыуашэ зыщыгъэхэу, наградэхэр зыбгъэ хэлхэм зыкIэ ащыщэу, наградэ зэфэшъхьафхэр хэлъэу купмэ ахэплъэгъонэу шыт. Советскэ наградэхэм ахэр афэдэп. Сыда ахэр кызыкIэкIуагъэхэр?

— Ахэр кысфагъэщыошэнхэ фаеу зыкIэхьыгъэр кыпIотыкIыным пае уахътэ уилэн фае. Ау Алахьым зао сылуегъэт сызхэтыгъэм сыхэмылэжьэнкIэ сшIагъэмэ. Заом, гъэнэфагъэ, пыир ары узонэу шытыр. Ар зэрэуипыи ошIэ, идзэкIолI шъуаши нэмыкI. Сэ сызпэкIэфагъэхэм уяони уфитэп, уяопэщтми узэоштыр пшIэрэп. Дзэ къулыкъум сыхэтэу Грознэм игарнизон сыщыIэзэ, Кыблэ-Осетие Республикэм бырсырэу кышчыхьыгъэм тыхэлэжьэн фаеу хуэгъэ. Ау зымытеуагъэп. IэжакIо фэдэу, лыгъэчъэ зао грузинхэм къамышынэм пае титыгъ бырсыр кызыщыхьыгъэ пчэгум.

1992 — 1993-рэ илъэсхэм

Владикавказ сыдэсыгъ (ащыгъум дзэ корпусым иракетыдзэрэ иартиллерийерэ сыряпэщагъ), осетин-ингуш зэшлонэныгъэр къежъагъ. Сэри ахэм язэгъэшIужьын зыгъэцэкIэштIуачIэхэм сыряпэщагъ. Ингушхэм ячIыгуи яунэхэри осетинхэм аубытыгъэх. Заом илхэу ращыгъэгъэ ингушху къэзгъэзэжыгъэхэм яунагъэхэр къатырахыжынынху ары гухэлъэу ялагъэр. Ау тэ лъэныкъуитIум язи тыделэгъэп, тыделэнэуи тыфитыгъэп. Тэ пшъэрылэу тилагъэр бырсырэу лъэпкытIум азыфагу кыхьыгъагъэр дгъэуцужьынэу ыкIи зэдгъэшIужьынху арыгъэ. Зытетым тетэу къэпIон хъумэ, тызхэфагъэр зэо шыпкыагъ. БгъуитIумкIи зэрэуKIых, Iум язи кызыэкIэкIонэу фаеп. Ингушхэр шъхьакIом естых, зыкIэдаохэрэр ежъхэм яягъ, къатырамыхьыжэм мыхъунэу кызыэкIэнагъэх. Осетинхэри кьажэхьахъ.

Лыжъхэу, ныохэу, сабий зылыгъ бзылфыгъэхэу осетинхэм альэныкъо гъэзагъэхэр тидзэхэм къахъагъэхэти, командэ ястыгъ дзэ городокым икълэлапчъэ Iуахынышъ дагъэхьанхэу. Ауштэуи ашыгъ. Модрэ артиллерийскэ полигонми джащ фэдэ къабзэу ингуш бзылфыгъэхэри нэжъ-Iужьхэри рагъэолагъэх. Зэшлонэгъэ лъэныкъуитIум тидзэхэм мыжъохэр къахадзэщтыгъэ, IашэKIи ахэр къахаоштыгъэх. Ау ахэр чэщырэ мэкIэ-макIэу

шъхьадж иунэ тидзэхэр яIэпылэгъоу рагъэолIэжыщтыгъэх. Аслъан кызызрыIожьы-рэмкIэ, мы бырсырым игъэбы-яужьын чанэу хэлэжьагъэх офицерхэмрэ дзэкIолIхэмрэ.

Апэрэ чэчэн заоу шылагъэми хэлэжьагъ Къуаджэр. А лъэхьаным ар артиллерие купышхом ипэщагъ, кытефэрэр ышIагъ, идзэкIолIхэр кыуухъумагъэх.

Аслъан Хэгъэгу зеошхом ыуж къэхьыгъэ кIалэхэм ащыщ. Ащ ылыгъугъэп заом илхэу цыфхэм хьазабэу ателыгъэр зыфэдагъэр. Ылыгъугъэп ащ фашист дзэкIолIхэр замышIэжъэу чылэхэм зэрадэтыгъэхэр. Ау зеошхом фэгъэхьыгъэу тхылыбэмэ яджагъ, кинофильмэхэмкIэ ешIэх нэмыщхэм ямыщыфыгъэ. КIэлакIэзэ артиллерийер зилэужыгъор тхылыгъэу зэджагъэхэмкIэ ышIагъ. Заом илхэу ащыщэу «Катюшэр» анахь лъэшмэ ахалыгъэщтыгъэми, нэужым чыжъэу орэ ракетэхэр къежъагъэх. Ахэр зэкIэ Аслъан пэкIэкIыгъэх артиллерием епхыгъэ дзэ къулыкъум хэтыфэ.

Мафэ горэм «Моя война» ыцIэу тхылыгъ Аслъан кысити седжагъ. Ар зытхыгъэр генералэу Г. Трошевыр ары. Артиллерием икълэбарэу ащ кышчы-риIотыкIыгъэм полковникэу А. Къуаджэм фэгъэхьыгъэу мыщ фэдэ гушчыIэхэр сэтых: «Чэчэн заом илхэу ахэм. Шали пае зэхагъэуцогъэ операциеми кышчыIоштыгъ артиллерием шIуагъэу кыхьын ылъэкIы-щтыр зыфэдэр. Непэ кызынэ-сыгъэм сшыгъупшэрэп я 42-рэ корпусым иракетыдзэхэмрэ иартиллерийерэ япэщэгъэ А. Къуаджэр. Заор оклофэ сугъсагъэ. Илъэсыбэрэ Темыр Кавказым къулыкъу щихьыгъ, Чэчэн-Ингуш АССР-щтыгъэри зэрэхэтэу. Тиштаб ар хэмытыгъэмэ квин тлэгъуштыгъэ. Арышъ, полковникэу Къоджэ Аслъан инэу тыфэраз».

Г. Трошевыр Мыекъуапэ кызыкIокIэ Аслъан зылуимыгъакIэу, ымыхьакIэу тикьалэ дигъэкIыжыщтыгъэп. Генералыр авиакатастрофэм зыхэкIуадэм лъэшэу ыгу кызыз-реуагъэр адыгэ КIалэм кыхэ-щыщтыгъэ.

Полковникэу Къоджэ Аслъан дзэ къулыкъум илъэс 33-рэ зыхэтым кызыщыхьыгъэу къуаджэу Пшыжъхьаблэ зы мафисыгъупшагъэп, отпуск иIэу кызыкIокIэ иIахьылхэри иблагъэхэри зэригъэлэгъуштыгъэх. ИIэх ащ къралыгъо наградэхэу орденхэу «Знак Почета», «За военные заслуги», «За боевые заслуги», «Орден Чести» зыфиIохэрэр.

Аслъан янэ иI. «Уянэ уелэфа усабий» аIоу гушчыIэжъ шыI. Арышъ, ар бэрэ ашъхьащытынэу тыфэлъаIо. Аслъани ишъхьэгъусэу Лиди ялыфыгъэхэм кьалфыжыгъэхэм ащэгущIу-кIых, унэгъо дахэу мэпсэху.

ШЫМЫГЪЭХЪУ Мурат.

Сурэтым итыр: **полковникэу Къоджэ Аслъан.**

Усэхэр

ГЪУКІЭЛІ Нурбый

Лъэпкъ театрэм
зигъашІэ фэзыгъэлэжъэгъэ
Маретэ ыцІэкІэ сэтхы

Пчэгунэм урипачъыхь

Ізсагъэ дунаир.
ЗэбгырыкІыжъыхи,
Щагур къаунэкІыгъ.
Щыгъынхэр зэфагощыжъыхи,
Уизакъоу укъэнэжъыгъ.
ЧъыІэ джы унэр,
Зэщыгъо,
ШъхъегъэзыпІэри нэкІы.
Джэныкъом щыблэрэ машІор
УикІасэ зыдихъыжъыгъ.
ГумэкІым укъырехъакІы,
Чэщыри
КІыхъаеу екІы,
Нэфылгъу къызэкІэнагъэм
МэфэкІыр къалэм къыфехъы.
ГушІуагъор уагъэІэтынэу
Джы пчэгум укъырацагъ.
ГумэкІэу къыдэоягъэм
Гунысэр теогъэкІоужьы,
Зы Іапэм адрэр ыІыгъэу
Ор-орэу огъэІэсэжъы.
Пчэгунэр зэкІэгъэнагъэу
Нэфиблыр щызэблэдзгъ.
ДжэгулІэм инхъэгъэ
Жъокум,
Ыбзэгъоу укъэуцугъ.
«ШІу шІусэлъэгъу,
ШъусІэишъ сынасынышІу...».
Гунсэфу уикІасэ усэм
Пчэгунэр къырзэІуохы.
Гъэтханэр джэнэ Іэгъуанэу,
Бжыхъанэр лэжыгъэ Іахъ.
Гъмафэр уитыгъэ напэу
Пчэгунэм урипачъыхь.
Гукъаор ІэкІыбы пшІыгъэу
Угу узыр щыбгъэбылгыгъэу,
Пстэуми уалъынэІысы.
Ізгушъом къалэр къегъаджэ,
МэфэкІыр гум щыогъаджэ.
Къыоджэх, къыоджэх,
Къыплъэллэх,
Хы орэу пчэгур мэуалгъэ.
КъокІыпІэм щаІыгъы мылкъум
УнэзышІын щымыІ.
ДжэгуакІу! ДжэгуакІу!
МэфэкІым уриІэзакІу.
УтиІэишъ тынасынышІу.
ГушІуагъор къытхэбгоцагъ,
Пстэуми агу унэсыгъ.
«Аферым, джэгуакІу,
Аферым!
Моу джыри зэ къытехъажъ!»
Зэпамыгъэу къэджэх,
ДжэгулІэм къэгъагъэхэр радзэх.
О пчэгум укыкІыжъыгъэу,
Гукъаом къыгъэгъэжъыгъэу,
Зыгорэми
Гу къыплъымытэу,
ПІлұхъом огъыишъ укъот.

* * *

Джары джэгуакІу,
ГушІуагъоу,
Насынэу зыфэпшІыжъыгъэр.
Цыфыгум уричыракІоу
Пчэгунэм уиыпачъыхь.
Угу къыплъыхъанхэ филытхэу
Дунаим уринэгъундж.
Зыщыхъадагъэм уиджэгъоу,
ДжэгулІэ о уиэхъадагъ.

* * *

УсакІу,
СэиІэ, гукъаоми, уигъаиІэ кІыхъэн,
ФызэмыгъэкІоу зепхэрэр псынклэн;
ГуцыІэр лъыпсэу пкъыишъолым хэптхъэу,
Угу ыкІыишъо пчъагъэрэ тептхъэу,
Гунысэм ынэ чыжъэкІэ уитэу,
Уиытхъу нэкІыи укІэрымытэу,
Узэхамыхъу, узыхамыІоу
ГъаиІэм ухэт.
Чыгум хилъхъагъэм лэжыакІор ежэ,
Гъогу техъагъэм ныбдэжэгъур дежъэ.

ХычІэгъы къухъэр шІункІым шэлъыхъо,
УсакІор хылыгъэу гуцыІэм лъэхъу. УсакІу,
СэиІэ, гукъаоми уигъаиІэ кІыхъэн,
ФызэмыгъэкІоу зепхэрэр псынклэн.
Ау уигуцыІэ зилэтымэ лъагъу,
ЛІэиІэгъум пелэ уигъаиІэ пагъу.
УакІыб фэгъэзагъэу зыми уемыдэІу,
Сэ къысэдэІу.
УсакІор дэими дэгъуми яорэдыІу,
КъызгурыгъаІу.
УсакІу, сэиІэ, гукъаоми, уигъаиІэ кІыхъэн...

* * *

ТызэІукІагъ, ау сыд аиц ишІуагъ?
БэиІагъэу уахътэр къытэбгъукІуагъ.
ГугъэпІэ лъагъэу зэдытиІагъэр,
Илъэсмэ пкІэнчъэу ахэкІодагъ.
ЗэтІон тымыиІэу джы тызэплъыжъы,
Илъэсэу кІуагъэхэр тэгъэмысэжъы.
ГухэкІэу гъаиІэм тызэблихъугъ,
Зэфэдэу титІуи тигъэплъэхъугъ.
Ори дэхагъэм укъыбгынагъ,
Сэри гумэкІыр сыгу къычІинагъ.
Джы ужыбгъэгъэжъэп укъепицэжъынэу,
Сэри сытхъапэн сепхъыжъэгъэжъынэу.

* * *

ГуцыІэр гухэкІэу Іофым къыреІо,
СызэхамыиІэу жьыбгъэм сыпашІы.
Къыстемыфахъу пыуты саиІы,
О къыпфэразэхъу бэмэ къысало.
Адэ тэрзэба, Іофым къеложъы,
АІуагъэр Іуагъэу ацэгъупишъэжъы.
Сэ къысфэразэхъу ори къэолошъ,
Спэмычыжъащэу ренэу зыкъэиІ.

* * *

Зы нэкІыр зы нэкІым кІэнакІэ,
Сэмэгур джабгъум фычІэплъы.
Сызугъэрэн нэкІымэ аиІэкІэ,
ЗыкІэу къызэрэхъугъэхэр.
Ау шъхъаджы иханІэ шъхъафэу
Псэунхэу зызэхэкІыжъыхэм,
Гукъаом инэпсы хылыгъэмэ
НэкІыитІоу зэрагощыгъэхэр.

* * *

Пасэу хэплъхъагъэр пасэу къыхэкІы,
Жъэу къэзыщагъэм унагъо хэкІы,
КІасэу хэплъхъагъэм уиымыгъугъу
Гужъуагъэу къапицэмэ, уунэхъугъ.

* * *

Джэрпэдэжъэжъымы сыгу ыгъэплъыгъэу,
«УичІыфэ стелъа?» сыпэкъуожъы.
Чыфэ телъыныр лъэишъу иджагъоу,
Ежъэ джэрпэдэжъэжъыры къысэунчІыжъы.

* * *

Жъуагъоу къефэхыгъэм сиостыгъэ,
Еплъы, зи ымыІоу дэхъащыгъ.
Нэф къызэшъым, усэр сыухыгъэу,
Сепици сиостыгъэ згъэкІосагъэ.

* * *

Мыхъун аІуагъэу зызэхэтхрэм,
Пчър фэтэиІыишъ тыккъекІыжъы.
ТыкІэгъоужъэу гур зыжъэужъэрэм,
Телэишъ а пчър Іутэхыжъы.

* * *

Жъыбгъэм зэридзэу хыр егъэуалгъэ,
Тхъурбэр рипхъыхъэу нэкІымы ечъалІэ.
Шыу зэтесэу огу хэщагъэу,
Хым кІэлъырытэу къуишъхъэр мэчъы.

* * *

Чъыг шъхъапэм кІасэр щыицы хъужъэу,
ПкІаишъэу пытхэр сысэу рарэгъажъы,
А зыакъор зыми хэмыкІуакІэу,
Зэхэсэхыицт ымакъэ къахэІукІэу.

* * *

Къэгъагъэу тицагу дызым,
Сяплъыишъы сахэпэмыхъэ.
Къысэурэн зыпарэми ымэ,
О пІапэмэ амэ ахэм зэрахъэ.

* * *

Шъыпкъагъэр, дэхагъэр — шІуиІагъэу,
Зэрэмыгъотхэу къызэлъекІокІы.

А пстэури уизакъоу зэхэугъоягъэу,
ЗэкІэмыгъэгъэхэу о къеохъакІы.

* * *

КъэтІон тымыиІэу макъэр Іэтыгъэу,
ТызэныбжъыкІэм псыныбэ кІэим
Кукуур бэрэ къыицыдгъэдэжъэ.
Джы къэдгъэиІагъэм тиуишъыгъэу,
Тлоцтми тиІэицтми тафэгъэсакъ.
Ау апэрэм фэдэу макъэр къэкІоужъэрэн,
КъытэдэІунэуи шІагъо щыІэжъэп.

* * *

Дунай уилъэгъагъэу огу уклэоми,
Зыбгъэчэрэгъоу пчэгу укыишъагъэми,
Уиысэу уамылъэгъугъэмэ,
Укълъэгъуицтэп уиытымы.

ТхьэлъэІу

Дунаир къызэІыхъагъэу
Щынагъом тызэлъишъагъэмэ,
А уахътэм гугъэм тиІыгъэу,
ТхьэлъэІум зыфэтэгъазэ.

ТыгуІэу «Къулфуаллохъэм»
Хъопсагъоу зыкІетэгъэщы.
Щынагъор мэкъэмэ гохъым,
Бгъэгунэм делъэсыкІыжъы.

Дунаеу къызэІыхъагъэр,
ТхьэлъэІум зэрэгъэфэжъы.
АмыиІэу зы кІочІэ шІагъо,
А макъэм гъусэ къешІыжъы.

Гъобэкъое къэхалъэр

Гъобэкъое къэхалъэр бзэмыІу хэгъуаишъхъэу,
КІэух псэунІэу къуаджэм шъхъащыт.
Тыдэ тыкІуагъэми насып тылгыхъоу,
Мыщ тызэфэдэу тыккъекІужъыицт.

КъэнэтІэхэхэр мыщ щыбысымых,
Дунай рэхъатыр щыкІымы-сым.
Хэти уеджагъэкІи къыоджэжъыицтэп,
Еблагъ, къыуиІоу къыпфэтэдэжъыицтэп.

МакІох илъэхэр, Пицыици къэуцурэн,
Къуаджэр гъэиІэным ыгъэгунсэфрэн.
МакІэн а псыхъом зэпырыкІыгъэр,
Лъэхъум ыІыгъэу къэмыкІоужъыгъэр.

ТхьэлъэІу дыухъэр Іунэм зэрехъэ,
Бэныишъхъэ шІуцІэхэр зэпысэкІухъэх.
Ау ахэгъуатэрэн мыщ сикъоджэгъухэр —
Хымэ чІыналгъэмэ ащыкІодыгъэхэр.

Тыдэ шъухъугъэха Уджыхъу зэшхэр,
СтІаиІоу, Теуцожъэу, ГъукІэлІэу скъошхэр?
МэиІо лыгъаеу къуаджэм рыкІуагъэм,
Гъыбзэу Шъхъагуаицэ шъукъыІуинагъэх.

Хэгъэгу зэошхом имэиІо лыгы,
Бэмэ абгъэгъухэр къыпхырижъыгъэ.
Ахэм ябэнхэр мыщ щыбгъотыицтэп,
ШІуфэс япхынэу уаІукІэжъыицтэп.

Къуаджэм сигунсэу къыданэрэр макІэ,
Къэхэлгъэ чэури зэжъу мэхъужъы.
Мары джы непи нэпсым рызгъэпскІэу,
Сигунсэ шыпхъур сэгъэтІылгыжъы.

Сянэ ибэн джы пэмычыжъэу,
Скъошхэр щылыгъы, шыпхъуи ахъыжъы.
Бэрэ мыщ хъакІэу сыккъыдэхъагъ,
Ау непэ тиунэу ар къысщыхъугъ.

КъэнэтІэхэсмэ сателъыкІыхъэ,
Сигунсэ бэнхэр зэпысэкІухъэх.
СыкІэрысыгъэу шыпхъу къысщыхъоу,
СыккъыдэкІыжъы сыгунсэфыгъэу.

Къуаджэр илъэсмэ нахъ зэрагъафэ,
НахъыиІум факІоу дунаир нэфы.
О уилъэгъэхэр зтеуцугъэхэ,
Чэси бэнхэр шІункІым ыІыгъых.

Гъобэкъое къэхалъэр бзэмыІу тарихъэу,
КІэух псэунІэу къуаджэм шъхъащыт.
ШъхъегъэзыпІэ сэри сылгыхъоу,
Уаджэ зэгорэм сыккъэкІоужъыицт.

Темыр Кавказым ифестиваль

Темыр Кавказым ифестивалэу «Кыблэ сценэр» Налщык щыкӀуагъ. Ащ ехьылӀэгъэ тхыгъэу «Адыгэ макъэм» кы- хиутыгъэм еплъыкӀэу фырылэр тагъашӀэ ашӀоигъоу теле- фонкӀэ кытфытеох, зыкытӀуагъаӀэ. Мыекъуапэ щыпсэ- урэ Бэрэтэрэ Аслъан редакцием къаӀуи, игумэкихэм та- щигъэгъозагъ. 1986-рэ илъэсым кышыублагъэу «Адыгэ макъэр» ащ кырытхыкы, тигъэзет цыфхэр кӀегъатхэх.

Темыр Кавказым итеатрэхэм яфестивалэу Налщык щызэхаша- гъэм ижюри хэтыгъэх АР-м куль- турэмкӀэ изаслуженнэ ИофшӀэу, театроведэу Шхьэлэхъо Светла- нэрэ УФ-м искусствэхэмкӀэ иза- служеннэ ИофшӀэшхоу, режиссер цӀэрылоу ХьаӀгъогъу КъэсӀырэ. Кыблэ шьолгырымрэ Темыр Кавказымрэ административнэу загощыхэм, къош республикэхэр зыщыпсэурэ Темыр Кавказым

Адыгеир хагъэхьагъэп. Ащ кыых- кӀэу театрэхэм яфестивалэу Къэ- бэртэе-Бэлыкъарым икӀэлэ шхьаӀэ щыкӀуагъэм Адыгеим и ЛъэпкӀ театрэ рагъэблэгъагъэп. ЗэлыпкӀэ- гъу театрэхэр гошчыгъэхэ зэрэ- хьухэрэм тегъэгумэкы. Ащ даӀоу, фестивалым унашъоу щызэдашта- гъэм узыгъэгущӀони хэтӀагъо. Темыр Кавказым итеатрэхэм яхъшыпыкыгъэ артистхэр зыхэлэ- жьэштхэ спектаклэ агъэуцуныш,

шъолгырзу тызыщыпсэурэм, Уры- сьем икӀалэхэм къащагъэлэгъо- нэу зэдаштагъ. Темыр Осетием кыкыгъэ театрэ ащ кӀэщакӀо фэхьугъ. Фестивалым изэхэщакӀо- хэр зэхэгущӀэжъхи, спектаклэу агъэуцуным ХьаӀгъогъу Къэ- сӀи ирежиссерынэу фагъэзагъ.

Тызыщыгъуазэр макӀэп

Урыс-Кавказ заом ехьылӀэгъэ фильмэм исценарие зыгъэхъазыры- гъэмэ ХьаӀгъогъу КъэсӀи ащыщ. АР-м культурэмкӀэ иминистрзу Чэ- мышъо Гъазый зэхэщэн Иофгыо- хэр ыгъэцакӀэхь, сценарием Мо- сква аригъэхьыгъ. Ахьщэу филь- мэм пӀухьаштыр кызагъотыкӀэ итхын фежэнэу тэгугъэ. Адыгеим итеатрэхэм джырэ нэс Урыс-Кавказ заом фэгъэхьыгъэ спектаклэ щагъэуцугъэп. Ари ти-

гукъаомэ ащыщ. ХьаӀгъогъу Къэ- сӀи темэм зыфежъкӀэ Иофыр лъы- гъэжӀотэн ылъэкӀышт. 2014-рэ илъэ- сым Урыс-Кавказ заор зауhyгъэр илъэси 150-рэ хьушт. ЕгъашӀи ти- лъэпкӀ тхьаусыхъу зэрэщымысы- щтыр кыдӀлытагъэу тарихымрэ лъэхъанэу тызыхэтымрэ япхыгъэ спектаклэ агъэуцумэ, театрем лъэ- бӀкыукӀэхэр ышӀыгъэху пльытэ хьушт.

Тэ тызэрэщыгъуазэу, Темыр Кавказым итеатрэмэ ащыщхэр ХьаӀгъогъу КъэсӀи кьелъӀух спектаклэхэр афигъэуцунхэу. Ре- жиссерхэм яегъэджэн, театрем фэгъэхъазырыгъэнхэр Иоф кы- зырыӀоп. Кыблэ шьолгырымрэ Темыр Кавказымрэ режиссерхэм яегъэджэнкӀэ джырэ уахьтэ уащыт- хьунэу ИофшӀагъэ щыӀэгон. Мос- ква зэзэгъыныгъэхэр дашӀынху пльыых. Мыекъуапэ режиссерхэр щырагъэджэнхэ алъэкӀынэу Иофыр загъэпсыкӀэ, искусствэхэмкӀэ кол- леджым е нэмыкӀ еджапӀэм ныб- жьыкӀэхэр хъушъафькыгъэху аштӀнхэм фэбгъэхъазырынху амалхэр щыӀэхэуи пльытэ хьушт.

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

Къыдзыгъэкырэр:
Адыгэ Республикэм
лъэпкӀэ ИофхэмкӀэ,
ӀэкӀыб къэралхэм
ащыпсэурэ тилъэп-
кӀэгъухэм адырӀэ
зӀпхыныгъэхэмкӀэ
ыкӀи къэбар жьу-
гъэм иамалхэмкӀэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

**Редактор
шхьаӀэр**

**ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редакциер
зыдӀыщӀэр:**
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхьаӀэм
иапӀрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкӀыж зы-
хьыр секретарыр:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхъаты-
гъэр:**
Урысые Федерацием
хэутын ИофхэмкӀэ,
телерадиокъэтын-
хэмкӀэ ыкӀи зӀлы-
ӀэсыкӀэ амалхэмкӀэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыпӀэ гъӀоры-
шӀапӀ, зӀраушыха-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым кыыхуи-
тыхэрэм мышъып-
къагъэу къахафэ-
хэрэмкӀэ къэзыт-
хыгъэхэм пшъэдэ-
кӀыж ахьы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым щылажъэхэ-
рэмрэ яеплӀыкӀэ
зэтемыфэн ылъэ-
кӀышт. Гъэзет-
еджэхэм кыт-
фагъэхьырэ тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкӀи къэ-
зытхыгъэхэм
аӀэкӀэдгъэхъа-
жьыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4668
Индексхэр
52161
52162
Зак. 3413

Хэутыным
узщыкӀэтхэнэу щыт
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкӀэтхэгъэхэ
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00

АпӀогъэшӀэгъоным

зэфещэх

**«Музыкэм итхьамаф» — джары зэ-
реджагъэхэр Адыгэ кӀэлэегъэджэ
колледжэу Андырхъое Хъусенэ ыцӀэ
зыхьырым щыкӀогъэ Иофхьабзэм.
Олимпиадем студентхэр щызэнэкъо-
кыгъэх, музыкэм ехьылӀэгъэ къэ-
бархэр кӀэлэегъэджэмэ къалотагъэх.**

Музыкэм изэгъэшӀэнкӀэ купэу зэхашагъэм итхьаматэу Елена Шумская кӀэух зэхэхэм кышыӀуагъ кӀэлэегъэджэ колледжымрэ Адыгэ республикэ гимназиерэ яеджакӀохэр классикэм хэхъэгъэ произведениехэм, жьрыло творчествэм кыыхэхыгъэ орэдхэм зэратегушыӀагъэхэр. «Мастер-класс» зыфиӀорэм урок зӀлухыгъэхэр шагъэфедэгъэх.

Музыкэм итхьамаф кыыхуытэу Урысыем изаслуженнэ артисткэу, Адыгеим инароднэ артисткэу Нэхэе Тэмарэ итворчествэ ехьылӀэгъэ къэбар гъэшӀэгъонхэр экраным кышагъэ- лъэгъуагъэх. Колледжым музыкэмкӀэ икӀэлэ- егъэджэу МыгъолӀ Зурыет ишӀуагъэкӀэ зэхэ- щэгъэ концертным хэлэжъагъэх Адыгэ къэра- лыгъо университетым искусствэхэмкӀэ ин- ститут Нэхэе Тэмарэ щыригъэджэрэ студент- хэр. Дунэе зэнэкъокыухэм щытхьуцӀэхэр къащы- дзыыхыгъэ Валерия Болтановам, купэу «Ошъутенэм» хэтэу Жьэкъщэкъул Маринэ, нэмыкӀхэми орэдхэр къа- Ӏуагъэх. Колледжым шеджэхэрэр Нэхэе Тэмарэ ыгъа- сэрэмэ лъэшэу афэрэзэху агъэкӀотэжыгъэх, джы- ри зӀлукӀэнху ззэгъыгъэх.

Сурэтым итхэр: Валерия Болтановар, МыгъолӀ Зурыет, Жьэкъщэкъул Марин.

НэкӀубгъор зыгъэхъазырыгъэр
ЕМТӀЫЛЬ Нурбий.

ТИКОНЦЕРТХЭР

«Налмэсым» зегъэхъазыры

Къэбэртэе-Бэлыкъарымрэ Адыгеимрэ язаслуженнэ артистэу НэныжӀ Айдэмыррэ Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артистэу Шагудж Батурайрэ къэ-шъо шхьаӀэху «Налмэсым» кышӀырымэ ахэлэжъэнху загъэхъазыры.

Сурэтым итхэр: Шагудж Батурайрэ НэныжӀ Айдэмыррэ.

Гандбол. С. Джэнчатэм и Кубок

Нахь лъэшыр хэта?

**«Ростов-Дон» Ростов-на-Дону — «Кубань» Краснодар — 39:29.
«Адыиф» Мыекъуапэ — «Лада» Тольятти — 27:36.
Тыгъэгъазэм и 13-м Мыекъуапэ щызэдешӀагъэх.**

Адыгэ Республикэм гандбол командэ щызэхэ- шгъэным егъэжъапӀэ фэзышӀыгъэ Джэнчэтэ СултӀанэ фэгъэхьыгъэ зэнэкъокыухэр гъэшӀэ- гъонэу тикӀалэ щыкӀуа- гъэх. Тыгъуасэ аужырэ ешӀэгъухэр ялагъэх. «Ады- ифыр» — «Кубань» де- шӀагъ, командэхэр ящэнэ- рэ чӀыпӀэм фэбэнагъэх. Пчыхъэм зӀлукӀагъэх Рос- тов-на-Дону ыкӀи Тольят- ти ягандболисткэхэр. Те- кӀоныгъэр кыдзыхыгъэм Кубок шхьаӀэр фагъэ- шъошагъ.

Продается автомобиль «Хюндай Тусон», 2007г., пробег 48500, коробка меха- ническая, цвет серебро, цена 650000, торг. тел. 89184924040.